

Naročnina
 Dnevna izdaja
 za državo SHS
 mesečno 20 Din
 polletno 120 Din
 celoletno 240 Din
 za inozemstvo
 mesečno 35 Din
 nedeljska izdaja
 celote ne v Jugoslaviji 50 Din, za inozemstvo 100 D

SLOVENEČ

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
 i stolp. peti-vrsta
 mali oglaš po 150
 in 2 D, večji oglaš
 nad 45 mm visine
 po Din 2-50, veliki
 po 3 in 4 Din, v
 uredniškem delu
 vrstica po 10 Din
 Pri večjem g
 naročilu popust
 Izide ob 4 zjutraj
 razen ponedeljka in
 dneva po prazniku

Uredništvo je v Kопitarski ulici št. 6 III
 Vokopisi se ne určajo, nefrankirana
 pisma se ne sprejemajo - Uredništva
 telefon šte. 50, upravništva šte. 325

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kопitarski ulici št. 6 - Čokuni
 račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
 za Inserate, Sarajevu št. 7563, Zagreb
 št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Žalosten dogodek.

Narodna skupščina SHS je bila večeraj pororišče dogodka, kakršnega parlamentarizem jedva pomni. Po parlamentih so se poslanci že pretepali, v francoskem konventu je drhal nosila mimo poslancev v sprevedu na pike nasajene glave aristokratov, tudi druga nasilja in škandale zaznamuje zgodovina raznih zakonodajnih zastopov, toda da bi poslanci privlekli v skupščino od policaja pretepenega človeka, mu sneli tisti kos obleke, ki pokriva neizrekljive dele telesa in le-te pokazovali svojim tovarišem in publiki na galerijah — to se je moglo zgoditi in se je v prvi zgodilo samo v narodni skupščini v Belgradu.

Dogodek, ki so ga opozicionalni poslanci na ta način ad oculos demonstrirali publiki v parlamentu, je sam na sebi vreden najhujše obsodbe in kazni kakor vsako nasilje sploh, posebno če se zgodi od strani čuvarjev javnega reda, četudi bi se zgodil v osebno obrambo. Mi smo načeloma nasilja vsedkar obsojali in jih bomo, tudi če se vrše pod firmo državne potrebe. Istotako obsojamo čine policijskega nasilja, ki nimajo političnega obelježa in predstavljajo izbruh objestne samovolje in divjaških manir posameznih javnih organov. Kakor obsojamo nečloveška trpinčenja, katerim so bili od strani javnih organov v naši državi že večkrat sistematično izpostavljeni državljani te ali one narodnosti iz političnih razlogov, tako se z ogorčenjem obračamo tudi proti postopanju belgrajskega policijskega činovnika, ki mu prizadeva barbarsko pretepavanje človeka očitno veliko naslodo. In četudi je minister Maksimović posebno na tem dogodku individualno nekriv, vendar tudi od tega dogodka pada nanj senca, ker predstavlja tudi ta slučaj ostanek zloglasnih režimov, pod katerimi je sedanjí minister za notranje zadeve služil in kojih metode so se v zunanem svetu krstile z imenom balkanizem.

Kakor pa je balkanizem sirova policijska samovolja, tako pa tudi metod opozicije, kakor so se pokazale v večerajšnji seji skupščine, ni mogoče drugače označiti kakor z balkanizmom. Opozicija je imela na razpolago druga sredstva, da parlament prepriča o ostankih nasilnih režimov, nego je tak surov, nekulturen in odvraten nastop, ki je globoko ponižal naš parlament in posredno vso našo državo. Treba je samo pomisliti, s kakšno slastjo bodo porgrabili ta dogodek naši sosedi, da nas pred vsem svetom pokažejo kot barbore in se rogajo narodnemu predstavništvu, v katerem se narodovi izbranci poslušujejo v politični borbi takih sredstev. Kakšen parlament je to, v katerem sme kazati človek navzočim ministrom, diplomatom, domačim in inozemskim časnikarjem ter damam zadnji del svojega telesa, kakor da ni drugega sredstva in načina, da bi se poklicani prepričali o izgrelih belgrajških policijskih pisarjev! Mi bi ne imeli ničesar proti temu, da se je opozicija s takim brezkulturnim nastopom kompromitirala, ako ne bi radi tega naša država zopet utrpela občutne škode na svojem ugledu v svetu.

Nastop opozicije je izgubil na resnosti in učinkovitosti tudi radi tega, ker so ga uprizorile s ranke, ki so same, ene več, druge manj, s krive nasilnih režimov, kojih posledica je tudi Rističev slučaj. Čin belgrajskega topičerskega policista je ostanek prejšnjih zloglasnih režimov, v prvi vrsti PP režima. Pred zedinjenjem so bile te nasilne metode, ra umljive iz turškega režima, doma v Srbiji, po zedinjenju so se pa prenesle na celo državo v glavnem po zaslugi stranke g. Svetozara Pribičevića. Stranka dr. Zerjava pa je ter vstolila v Sloveniji. V to svrhu je PP režim organiziral oborožil in plačeval posebno teroristične tolpe, ki so, kakor dovolj znano, uprizarale gonje na nedolžne delavce, kojih posledica je bil umor Fakina ob belem dnevu. Ljubljanskemu delavcu so oprnki PP režima mečkali prste, tako da so ga onesposobili za delo, vdiral so v hiše, vršili preiskave in z naslavljenimi revolverji strahovali ljudi. Na Hrvatskem so organi režima kmetem nasiljeno batinali in mučili, zaščiteli proti terorju ni bilo nobene pravice so se oči zavzale, javne oblasti so na povelje režima morale siliti roke za hrbtom in mirno gledati nasilja. Teror v Jugoslaviji se je organiziral od zgoraj in sankcioniral z izjemnimi zakoni. Nešteto ljudi je bilo zaprtih in nekateri so leta prevedeli samo v preiskovalnem zaporu. Bil je najtrahovitejši policijski režim, postren z divjenjem neodgovornih oboroženih tlp. Tudi izven Pribičevićeve stranke stoječi demokrati krogi niso na tem čisto nedolžni,

ker so tudi oni udeleženi na inavguraciji izjemnega stanja v državi, dasi niso vseh njegovih posledic predvideli.

Zal je batinaški režim, ki so ga najbolj utrdili tako zvani samostojni demokrati, tako zastupil javne razmere, zbudil masčevalne instinkte in p divjal na rivi, da pod RR vlado teror ni prenehal. Radič sam je posegel večkrat po nasilnih sredstvih, da ustrahuje svoje nasprotnike in postavil v svojo službo oboroženo silo, kadar ga kmetje niso hoteli poslušati. Njegovi pristaši so v varaždinskem okrožju uničevali nasprotnikom trte, znani so oboroženi napadi radičevcev na Orle v Hercegovini, sam Radič pa je baš predvečerašnjim dal zgled najbrezobzirnejšega nasilja, ko je z vso surovostjo lastnorčno vrgel iz zbornice poslanca Hanžeka Radič bi se ne bil ustrašil tudi hujšega nasilja, če bi mu bili radčali pustili da se popolnoma svobodno udeležvi. Oni, ki hoče sanirati te razmere, mora prej sam popolnoma izpremeniti svojo mentaliteto, se problema lotiti pri koreninah in bo potem našel pomoči in sodelovanja pri vseh poštonomislečih ludeh, v opoziciji in v vladi, da se ta sramota iz državne uprave iztrebi in ostanke režima tako zvanega Narodnega bloka popolnoma likvidirajo. Večerašnji nastop opozicije je bil v tem oziru malo primeren, ima

pa kakor vsak tak dogodek vendarle tudi solnčno stran, da se bodo poklicani faktorji ob tej sramoti zamislili in da se bo z aziatskimi sadističnimi metodami naše policijske uprave vendar enkrat prenehalo.

Načelnik naše stranke dr. Korošec je v tej smeri storil energičen korak v ministrskem svetu, da se barbarski čin policijskega pisarja energično kaznuje in sistem nasilja sploh likvidira. Naša stranka je zopet pokazala, da hoče svoje sodelovanje v vladi vporabiti v korenito ozdravljenje razmer, ki so jih zekrivilili batinaši, na čelu jim prečanski terci stiz zloglasnega Narodnega bloka. Odkritostno, energično in poštono delo bo tudi sčesoma popravilo udarec, ki ga je škandalozni dogodek prizadjal parlamentu in državi. Balkani em treba iztrebiti tako iz onih vladajočih mest, kjer je še ostal, kakor tudi iz opozicije. Tudi v najljutejši politični borbi se morajo varovati izvestne meje, da se ne prizadeže škoda državi in njenim institucijam. Tega črta opozicija ni pokazala in je zato s policajskim sistemom postavila večeraj na zatožno klep tudi sama sebe. Mogoče bo tudi to imelo za nehoteno posledico, da se naše javne razmere izčistijo in dvignejo polagoma na višji nivo. SLS bo gotovo v to zastavila vse svoje sile.

Nečuven škandal v narodni skupščini.

SILNO ZANIMANJE ZA SEJO. — POSLANCI POLNOŠTEVILNO NAVZOČI. — OBTOŽNICA PROTI BOŽI MAKSIMOVIČU. — OPOZICIONALNI POSLANCI PRIVEDAJO V ZBORNICO DVORANO OD POLICIJSKEGA KOMISARJA SOKOLOVIČA PRETEPENEGA ČLOVEKA, GA SLEČEJO IN KAZEJO PO DVORANI. — STRAŠEN HRUP V ZBORNICI. — SEJA PREKINJENA. — SEJA MINISTRKEGA SVETA. — ULTIMATIVNA ZAHTEVA DR. KOROŠCA.

Belgrad, 24. febr. (Izv.) Za današnjo sejo je vladalo največje zanimanje. Še níl dar se ni bilo zbralo toliko poslancev. Galerije niso bile še nikdar tako nabito polne. V diplomatskih ložah so bili skoraj vsi tuji poslaniki, diplomatski uradniki, več gospa in gospodičen. Obtožba proti notranjemu ministru je njihovo radovednost povišala. Med poslanci se je takoj v začetku videlo bojno razpoloženje, nekaj težkega in nekaj nenavadnega je vsakdo pričakoval. Nervozna se je prišla vseh. Formalnosti so bile prej končane kot navadno.

Nujen predlog o zakonu proti oderuhom. In govor vlagatelja dr. Radosavljeviča nista vzbudila tistega zanimanja, ki ga ta predlog zasluži. Samo opozicija je postala nevoljna, ko se je ta govor malo dalj zavlekel. Pričakovala je senzacij, močnejših in silnejših. Senzacija je prišla, ko se je prešlo na dneveni red, namreč na obtožbo proti Boži Maksimoviču.

Na prej je skupščinski tajnik prečital obtožnico, nakar je predsednik narodne skupščine prosil poslance, naj bodo mirni, naj ne vpredajo v besedo ter naj mirno poslušajo zagovor. Takoj se je javil k besedi notranji minister Boža Maksimović. Kmalu po 11. uri, ravno ko je pričel govoriti, so se po hodnikih začuli

glasni prepiri.

»Pripeljali so nekega človeka, ki ga je Sokolovič sinoči na topičerskem komisariatu premutil. Slekli so ga do golenic, se je glasilo po galerijah in med časnikarji. Časnikarji so takoj pohitili, da pogledajo, kaj je. Za njimi je slo precej občinstva. Tudi med poslanci je nastalo zanimanje. Mnogo opozicionalnih poslancev je pohitelo pogledat.

»V demokratiški klub, v demokratiški klub! Tam se nahaja!« tako so kričali nekateri demokratiški poslanci in vabili časnikarje.

V demokratiškem klubu je stal zelo

visok človek s krvavim licem in zelo potolečen. Okrog njega se je zbralo precejšnje število poslancev in časnikarjev. Dejal je, da se ime-nuje Jovan Ristič in da je nameščen v belgraj-ski občini. Pripovedoval je, kaj se mu je zgo-dilo. Videlo se je, da je o dogodku že večkrat pripovedoval. Govoril je čisto mehanično brez kakšnega posebnega poudarka, kakor da bi pripovedoval kakšno navadno stvar. Demokratiški poslanci so ga pozivali, naj časnikarjem pripoveduje obširno o tem žalostnem dogodku. Nato so ga pogovorili, da si sleče hlače in da pokaže zadnji del telesa časnikarjem. On je to čisto mehanično storil. To je pchnovil vsakokrat, kadar je prišla nova skupina radovednih gledavcev. Demokratiški poslanci so z rokami pokazali na ta del nje-

govega telesa, ki je bil ves moder od udarcev. Istotako so se videlo modre lise tudi okrog pasu in višje.

»Nesimo ga v dvorano!«

je naenkrat zkalcal nek poslanec. »V dvorano!« so kričali drugi opozicionalni poslanci, ki so se tukaj zbrali. Poslanec Zika Rafajlovič in še nekateri drugi demokratiški, Radičevi in muslimanski poslanci so ga prijeli za roke in ga pelali v skupščinsko dvorano, kjer se je vršila skupščinska seja. Pomočnik skupščinskega policijskega komisarja jim je zastavil pot in jim skušal preprečiti vstop v dvorano. Zika Rafajlovič pa ga je sunil ter mu zapovedal da ga ne ovira. Kmalu nato so ga pripeljali v dvorano in pričeli klicati: »Eto corpus delictum! V skupščinski dvorani so reveža na prej slekli, nato pa so ga muslimanski in radičevski poslanci dvignili na rame in njegovo golo telo, vse modro od udarcev, kazali na krog, galerijam in skupščinskim poslancem.

Velik del poslancev niti ni vedel, kaj se dogaja. Zato je v prvem trenutku vsled tega dogodka nastala popolna tišina, nato pa so pričeli padati protesti in ogorčeni kliči.

»To je sramotna žalitev parlamentarizma!« je klical Urunović, ki je vstal in odhajal v ministrsko sobo. »Vi igrate komedijo s parlamentom! Sram naj vas bo!« so kričali radičkaji. »Za to je odgovoren Maksimović!« je klicala opozicija. »Za to lahko odgovarja samo tisti, ki je kaj takega storil. Vi ste odgovorni za takšno poniževanje parlamenta in parlamentarizma!« so odgovarjali radikali.

Predsednik narodne skupščine se v prvem trenutku ni znšel. Ves bled je nemo gledal ta prizor, ki ga še ni doživel in videl. Nato je zapustil svoje mesto in na ta način

prekinil sejo.

Tudi notranji minister je takoj v začetku tega dogodka prekinil svoj govor, zapustil skupščinsko dvorano in odšel.

Kljub temu, da se je skupščinska seja s tem prekinila, je vendar velik del poslancev ostal v skupščini in nadaljeval prepir. Občinstvo je radovedno gledalo z galerij, kakšno je to parlamentarno delo. Edino ženske, ki so prisostvovala seji, so že ob prvem pogledu sramežljivo pobegnile iz skupščine. Preprij se je v skupščini nadaljeval.

Medtem je bila sklicana

seja ministrskega sveta in seja predsednikov klubov, da se o tem nečuvenem slučaju pogovorijo. Seje ministrskega sveta se je udeležil tudi dr. Anton Korošec, ki je z ozirom na dogodek v skupščini postavil ultimativno zahtevo 1.

glede takojšnjega suspendiranja policijskega komisarja Sokoloviča, 2. glede uvedbe najstrožje in objektivne preiskave zoper njega.

Seja se je prekinila in bi se imela nadaljevati popoldne, potem ko se voditelji parlamentarnih klubov zedinijo glede nadaljnega postopanja v narodni skupščini. To posvetovanje pa se je končalo šele okrog pol dne, ko je predsednik skupščine razglasil, da se skupščinska seja prekine in da se bo nadaljevala šele popoldne ob petih.

Zahteva opozicije.

Na seji voditeljev parlamentarnih klubov je v imenu opozicije Ljuba Davidović stavil sledeče zahteve:

1. Da da notranji minister Boža Maksimović izjavo, da obzlatje slučaj, ki se je zgodil ponoči v Topičerju, 2. da se Sokolovič takoj suspendira, 3. da se takoj objavi ukaz o njegovu odpustitvi. Ako se to ne bi storilo, grozi opozicija z obstrukcijo.

Popoldne ob 5 se je seja voditeljev parlamentarnih klubov nadaljevala. Pri tej priliki je predsednik Tričković govoril in dejal, da je to, kar se je zgodilo, škandal in da ne bo sejam predsedoval, če bi se takšni prizori nadaljevali. Načelnike parlamentarnih skupin je pozval, da se zedinijo glede tega, kaj je treba storiti. Obnem pravi, da je treba uvesti preiskavo proti vsem tistim poslancem, ki so v pri-zorili današnji škandal. Na Davidovičeve zahteve je odgovoril sledeče:

Sokolovič je že suspendiran in bo po njegovem mnenju v kratkem odpučen iz službe. Preiskava se je uvedla in mora biti objektivna.

Ljuba Davidović je dejal v imenu opozicije, da je to premalo in da zahteva striktno izjavo, da bo dotični uradnik odpučen, sicer bi opozicija ne mogla dopustiti, da bi se skupščinsko delo nadaljevalo in da bo izvajala konsekvence.

Do sporazuma torej ni prišlo. Z ozirom na to se je vršilo daljše posvetovanje med člani vlade in predsednikom narodne skupščine, nakar se je skupščinska seja skoro šele ob 7 nadaljevala.

Večerna seja.

Takoj ob otvoritvi nadaljevanja skupščinske seje je opozicija pokazala svoje namene. Pričela je z velikanskim hrupom in nemir. Ravno radičevci, ki so bili dosedaj mirni in niso nikdar protestirali proti Maksimovičevim nasiljem, celo tedaj ne, ko je dajal zapirati hrvatske kmete in jih preganjati, so bili najglasnejši. Le v največjem nemiru je spogel skupščinski predsednik dati sledečo izjavo:

Izjava predsednika Tričkoviča.

»Gospodje narodni poslanci! Bil sem primoran prekiniti današnjo sejo. Prekinil sem jo radi tega, ker so v narodno skupščino priveli človeka, ki je bil pretepen. Tega človeka so v skupščinski dvorani slekli, da bi narodna skupščina videla njegove rane. Kaj takega se do danes v narodni skupščini še nikdar ni zgodilo. (Odobranje in nemir.)

Prosim narodno skupščino za mir, sicer bom primoran ponovno prekiniti sejo. Pretepeni človek je bil prepeljan v narodno skupščino v nasprotju s poslovníkom. (Ogorčeni protesti in nemir se stalno večajo.) Nedotakljivost narodne skupščine ni nobena formalnost. Obsojam vsako kršitev in vsako kršitev državljanških pravic, obsojam vsako žalitev osebe. Ne morem si kaj, da ne bi obsodil tudi žalitve dostojanstva narodne skupščine. (Odobranje vseh poslancev.)

Interes nas vseh in vse države je, da varujemo dostojanstvo narodne skupščine. Po mojem mnenju to, kar se je zjutraj zgodilo, ne more dvigniti ugleda narodne skupščine in niti ne more obvarovati državljanških pravic in državljanske svobode. Ne glede na to, da mislim, da to, kar se je zgodilo, ni lepo, ne glede na to, da je treba današnji dopoldanski dogodek obsoditi, sem vendar zahteval informacije glede tega slučaja. G. minister me je obvestil, da je takoj izdal naredbe, da se izvede nujna preiskava glede tega slučaja. Da bo ta preiskava pravična, da bi se našla prava materialna resnica, je g. minister odredil, da se dotični uradnik, ki se za ta slučaj označuje kot krivec, takoj suspendira od službe. Mislim da bo poleg tega suspendiranja prišlo tudi to da se končoveljavno odpusti iz službe.»

Večina narodne skupščine je to izjavo predsednika sprejela z živahnim odobravanjem. Nato je predsednik zaključil današnjo sejo. Prihodnja seja bo jutri dopoldne ob 10. Nadaljeval se bo današnji dnevni red, marveč obtožba proti notranjemu ministru Boži Maksimoviču.

Tudi opozicija se je pomirila in videlo se je, da sama obzluje današnji dogodek in da ji je drago, da se je skupščinska seja preknila, da bi lahko o posledicah zjutrajnjega dogodka mirno razpravljala ter mogla svoje stališče popraviti v smeri spoštovanja narodne skupščine.

Belgrad, 24. febr. (Izv.) Vsi, ki so prisostvovali današnji seji narodne skupščine, so bili priče grdega prizora, ki je edini in ga prav gotovo v vsej ostrini noben parlament na svetu ne zaznamuje. Dogodek sam je posledica inkvizitorskih metod, katerih se ponekod poslužujejo policijski organi od časa zloglasnega režima nacionalnega bloka. Sicer se je od takrat marsikaj izboljšalo. Vendar so ostale nekatere žalostne izjeme, katerih ena je zloglasni policijski komisar v topčiderskem delu Belgrada Sokolović. Proti njemu je več tožb od vseh strani. Neverjetno so pritožbe o njegovem krutem postopanju. Vendar ga dosedaj noben od ministrov ni mogel vsaj premestiti, dasiravno so vsi obsojali njegovo naravnost sadistično postopanje.

To moramo ugotoviti, ne da bi se za sedaj spuščali v presojo dogodka, ki se je odigral včeraj. Vsaka stranka namreč trdi drugače. Na zahtevo dr. Korošca pa se je ta znameniti policist takoj suspendiral, uvedena preiskava pa naj dokaže, kakšna kazen naj doleti krivca.

Kaj pripoveduje Jovan Ristić.

Junak žalostne senzacije je časnikarjem opisal snočni dogodek v topčiderskem delu takole:

Imenujem se Jovan Ristić. Nastavljen sem pri občinski trošarinski upravi. Snoči okrog 9 sem s svojima prijateljema Mišo Vukosavljevičem in Milanom Nikoličem sedel v gostilni »Oplenac«. Ko sem popil dve ali tri čaše vina, je vstopil topčiderski policijski komisar Sokolović in se vsedel za bližnjo mizo. Vukosavljevič me je vprašal: »Kdo je ta človek?« »To je naš član kvarta, sicer dober moj demokrat in tovariš,« sem odgovoril jaz in sem to glasno ponovil, tako da, me je slišal tudi g. Sokolović.

G. Sokolović je takoj poklical gostilničarja in mu dejal, naj meni takoj sporoči, da se takoj odstranim iz gostilne. Ko mi je gostilničar to povedal, tega nisem hotel storiti. Obrnil sem k Sokoloviću in mu dejal: »Zakaj naj grem, g. Sokolović, ko ni nobenega razloga, ko nisem nič kriv.« »Takoj boš zvedel, zakaj,« je jezno odgovoril g. Sokolović in odšel iz gostilne.

Kakih pet, šest minut pozneje sta vstopila v kavarno dva orožnika s policijskim pisarnjem. V imenu zakona sta me pozvala, da odidem z njima. Teža nisem hotel storiti, nakar sta me orožnika s silo zvlekla iz gostilne. Med prepitjem z njima sta mi raztrgala en rokav na sukni. Ko sta me zvelkla na ulico, sem povsem mirno šel naprej pred orožnikoma.

Odpeljala sta me na komisariat. Tukaj sem čakal na hodniku in sedel med obema orožnikoma. Koj nato je prišel g. Sokolović. Skozi predsobo je odšel v svojo sobo. Nato je pozval orožnika, da me pripeljeta. Ko sem šel skozi predsobo, je v Sokolovičevi sobi ugaznila električna luč. Zbal sem se in nisem hotel iti dalje, orožnika sta me zgrabila in me vržla noter.

Poleg Sokoloviča sem videl še dva policijska pisarja v uniformi. »Kakšen demokrat in kakšen tvoj tovariš sem,« je zaklical Sokolović proti meni in skočil v mene, da bi me tepel. Prišel sem se braniti in sem ga prijel za vrat. Sokoloviću sta skočila na pomoč tista dva komisarja, vendar me pa onadva nista točila.

Sokolović me je tolkel z rokama, v katerih je imel nek trd predmet, menda boksar. Nato pa je zgrabil puško in me z njenim kopitom tolkel. Padel sem na tla. Ko je prenehala tolča, nisem mogel vstati. Peljali so me v pisarno, da bi me zaslišali.

Po zaslišanju so me izpustili. Vrnili sem se v kavarno »Oplenac« in obvestil par ljudi, kaj se mi je dogodilo. Nato sem šel domov. Davi sem odšel k mestnemu fiziku, ki me je pregledal in mi izdal sprličevalo. Spotoma sem se sešel z Ziko Rafajlovičem. Povedal sem mu vse, kaj se je zgodilo. Nato me je Rafajlovič povabil v narodno skupščino.

Tako pripoveduje žrtev o tem dogodku. Dogodek sam je izzval veliko ogorčenost in vznemirjenje v vseh krogih. Takoj je bil pozvan upravnik belgrajske policije Lazarevič, ki je odšel v Topčider, da bi zaslišal Sokoloviča, nato je prišel v skupščino s šefom kazenskega oddelka Gligorijem Popovićem in tam nadaljeval preiskavo. Zaslišal je skupščinskega policijskega komisarja Gjokiča in ostale policijske osebe v skupščini. V prisotnosti demokratskega poslanca Nikoliča je zaslišal tudi Jovana Ristića, ki mu je dal isto izjavo, katero priobčujemo zgoraj. Upravičeno je takoj nato suspendiral vršitelja dolžnosti skupščinskega komisarja Gjokiča.

Kako se zagovarja Sokolović.

Nato se je preiskava nadaljevala v Topčideru. Topčiderski komisar Sokolović je dal časnikarjem o dogodku sledečo izjavo:

»Snoči po končanem uradnem delu sem postal nekega orožnika, da bi kupil večerne časopise. Ker jih nisem dobil, sem odšel v gostilno »Oplenac« prečitat časopise. V kavarni je bil Jovan Ristić, sluga občinske trošarinske uprave. Bil je pijan. Ko sem vstopil, je vzkliknil: »Ah, to je naš član kvarta Sokolović, stari demokratina.« Opomnil sem ga, naj ne dela nered. Gostilničarja sem pozval, naj ga vrže iz kavarne, česar pa ni hotel storiti. Ristić je bil popolnoma pijan, kar je sploh njegova stara navada. Poleg tega je znan kot kvartopivec, ki je zubil večje vsote kot imam jaz letne plače.

Prišel sem čitati časopise. Ristić pa je nadaljeval s psovanjem. Uporabljal je najhujše izraze, pri čemer je dejal, da se vse to nanaša na policiste. Rad bi tega sem ponovno poklical gostilničarja, da ga vrže ven. Ristić je izjavil, da ne gre ven.

Nato sem odšel v komisariat. Službojočem komisarju sem naročil, da pošlje dva orožnika po Ristića, da ga pripeljeta na komisariat in da ga zaslišata radi motenja javnega mira. Na potu od »Oplenca« do komisariata je Ristić večkrat padel.

Na komisariatu je nekaj časa čakal na hodniku, dokler se ni pričela preiskava.

Ko sem prišel jaz, je vstal ter me prišel napadati z najgršimi izrazi, psoval mi je majko in mi pretil, da mi bo poklal otroka. V tem me je prišel stiskati za vrat in daviti. Pri tej priliki me je ranil na več mestih.

Tu je Sokolović pokazal časnikarjem na rane, ki se nahajajo na levi strani njegovega obraza in na rokah.

»Ali ste ga tolkli, kakor on pravi?« ga je vprašal nek časnikar.

Niti dotaknil se ga nisem. Jaz sem ga samo zaslišal radi izgovorov in pijanstva v smislu narredbe uprave belgrajskega mesta. Radi napada name pa sem sklenil, da ga tožim takoj pri splošnem

Odložna izjava predsednika vlade.

UZUNOVIĆ PRI KRALJU — PRED RAZPUSTOM NARODNE SKUPŠČINE? — OPOZICIONALNI POSLANCI OBZALUJEJO SVOJE DEJANJE.

Belgrad, 24. febr. (Izv.) Povodom današnjega dogodka je bil predsednik ministrskega sveta na dvoru v avdijenci. Po končani skupščinski seji je dal časnikarjem sledečo izjavo:

»Današnji dogodek v narodni skupščini je vreden vsega obžalovanja. Ta dogodek je tako dalekosežen in tako važen, da je predsednik narodne skupščine storil prav, da ni kaznoval tistih poslancev, ki so to zakrivali, kajti kazen, ki bi jo bil lahko izrekel predsednik narodne skupščine, je tako majhna, da ne bi

policijskem oddelku. Mislim, da je vse to vprizorjeno. Jaz ga namreč nisem tolkel.«

Nato so časnikarji v družbi s Sokolovičem odšli v gostilno »Oplenac«, kjer so prisotni, ki so videli snočni dogodek, potrдили, da je bil Jovan Ristić popolnoma pijan in da ga je Sokolović dal zato odpeljati. Ko so ga orožniki odpeljali iz kavarne, je Sokolović ostal še v lokalu.

Kakor poročamo na drugem mestu, je bil Sokolović takoj suspendiran od izvrševanja službe. Proti njemu se je uvedla preiskava, da bi se dognala popolna resnica.

mogla odtehtati kazni, ki jo ti poslanci zaslužijo. Nje mora obsoditi ljudstvo!

Ta odložna izjava predsednika ministrskega sveta se je ponekod tolmačila, da je po teh dogodkih dana možnost, da vlada razpusti parlament in da gre na volitve. Ker se opozicija volitev precej boji, so zvečer opozicionalni poslanci izjavljali, da obzalujejo dogodek, da bodo odslej mirni in da niso nameravali izzvati tako dalekosežnih posledic, marveč da je bil njihov nastop naperjen samo proti notranjemu ministru Boži Maksimoviču.

Boža Maksimović odstopi?

Belgrad, 24. febr. (Izv.) Po današnjem dogodku mislijo nekateri krogi, da se je Maksimovičevo stališče znatno poslabšalo in da je v najkrajšem času pričakovati njegove ostavke, ne glede na izid glasovanja o obtožnici proti njemu. Vsi belgrajski krogi, politični kot izvenskupščinski, so zelo obsojali opozicijo z ozirom na njen nastop, ki ima vso karakterizacijo nemoralnosti. Opozicija bi bila lahko na-

šla drug način, da bi bila izpeljala vso stvar. Takšnega načina, ki ogroža javno moralo in ki škoduje ugledu našega že itak slabotnega parlamenta, se ne bi bila smela poslužiti. Tako so izjavljali nekateri krogi. Sama opozicija pa je zatrjevala, da ji ni preostalo ničesar drugega, ker so ostali vsi njeni napori brez vsakršnega uspeha.

Položaj v Šangaju.

Šangaj, 24. febr. Položaj se je nekoliko izboljšal. Krvniško delo je ponehalo in na pritisk splošnega ogorčenja ter na protest kitajske trgovske in obrtne zbornice je dala policijska oblast odstraniti s cest glave in trupla usmrčenih. Strajk se nadaljuje a ni popoln. Pošta in brzojav zopet poslujeta, dasi v omejenem obsegu. Maloštevilne demonstracije se vrše v zakonitih mejah.

Tujska naselbina je močno zastražena in utrjena. Vsa Kitajec, ki hoče vanjo, se strogo preišče. Strojnice zapirajo ceste.

Došla so nova angleška ojačenja; čete so se nastanile v naselbini. Tudi Združene države so poslale 1300 mornarjev, ki se pa niso izkrcali, marveč ostali na ladji v luči. Močni oddelki francoskih mornarjev so se izkrcali v francoski koncesiji.

V francosko koncesijo so padale granate tudi od kopne strani in zadele več javnih splotij. Francoska kolonija je brzojavila guvernerju v Saigonu, naj nemudoma pošlje pomoč.

Uporni torpedna čolna, ki sta obstreljevala mesto, so redne čete naslednji dan zaplenile; uporni mornarji so ponoči zapustili čolna in zbežali.

Šantunški guverner general Čang-Čung-Čang je s svojimi četami dospel v Nanking. Glavni del armade je nemudoma odkorakal dalje v smeri jezera Taiho. Ako se maršalu Sunu posreči, da zasede provinco Čekiang, preden Kantonec prodro njegovo postojanko pri Sungkiangu, postane položaj za kantonsko armado zelo nevaren, ker ji bodo v krilu grozile čete Čang-Čung-Čanga.

Sunčuanfang je ob prihodu Čang-Čung-Čangovih čet v Nanking jokajoč izjavil, da je doživel poraz le vsled izdajstva svojih častnikov. V Čang-Čung-Čangovi armadi je baje tudi 3000 mož močna ruska brigada.

Kakor se je kasneje izkazalo, se je obstreljevanje Šangaja z morja in s kopnega izvršilo dogovorno z namenom, da bi se pristajši kantonske vlade s hitrim udarom polastili mesta. Istočasno je namreč 600 mož mo-

čan oddelek napadel policijsko postajo, a 2000 kantonskih vojakov, ki so se bili preoblečeni vlihotapili v mesto, je napadlo orožni arzenal, ki leži v neposredni bližini francoske koncesije in je največji na Kitajskem. Streljanje obeh upornih topničark sta ob 9 zvečer zadušili dve francoski križarki.

V Šangaj, 24. febr. (Izv.) Število stavkujočih in obsojenih se počasi zmanjšuje. Cestni promet v francoskem delu mesta je zopet vzpostavljen. Kitajska trgovska zbornica je protestirala proti krutemu ravnanju policijskega šefa, ki je dal nad 60 delavcev in dijakov obglaviti in glave obesiti na drogeve. Tudi dečka pod 10 leti so tako obsodili.

London, 24. febr. Iz Pekinga poročajo, da je ministrski predsednik dr. Wellington Koo odstopil; na njegovo mesto je mandžurska stranka imenovala Liangšingja.

V Šangaj, 24. febr. (Izv.) Kitajske mornariške oblasti so se radi obstreljevanja inozemskih delov mesta pri francoskih in angleških predstavnikih opravičile.

V Šangaj, 24. febr. (Izv.) Obrambni komisar je več smrtnih obsodb danes preklical.

Vznemirjenje v Parizu.

Pariz, 24. febr. Spricho zadnjih dogodkov v Šangaju, ko je trpela tudi francoska koncesija, se je polastilo francoskih političnih krogov vidno vznemirjenje. Vršil se je ministrski svet, a Briand je imel pogovor z angleškim poslanikom Crewejem. Vlada je nemudoma izdala odredbe v popolno zavarovanje francoske koncesije v Šangaju. Vendar bo Francija v Kitajski meščanski vojni tudi v bodoče ostala popolnoma nevtralna; tako je izjavil Briand v senatnem odseku za zunanje zadeve.

Francoske merodajne kroge skrbi razvoj dogodkov na Kitajskem posebno zaradi Indokine. Po zadnjih vesteh se je tudi provinca Jünnan, ki meji neposredno na francosko tonkinško kolonijo, izjavila za Karton. Nevarnost je, da se nacionalistično gibanje razširi sedaj tudi na francosko ozemlje.

Angleška nota Rusiji.

London, 24. febr. Včeraj se je ruskemu odpravniku poslov izročila Chamberlainova nota. Nota najprej opozarja na obveznosti, ki jih je prevzela sovjetska vlada s pogodbo z dne 6. jun. 1923 in na ponovne opomine angleške vlade zaradi kršitev teh obveznosti. Potem pravi nota:

Dokler bodo trenutni oblastniki sovjetske vlade — najsi že bodo člani vlade ali pa člani političnega urada, ki je dejansko vladajoča avtoriteta v Rusiji — v javnih izjavah grdili Veliko Britanijo in napovedovali svetovno revolucijo, izboljšanje odnošajev ni mogoče. Anglija se ne meša v ruske notranje zadeve niti v sestavo ruske vlade in samo zahteva, da naj se tudi Rusija ne vmešava v čisto britanske zadeve in se vzdrži vsakega sovražnega čina ali protibritske propagande. Anglija smatra za potrebno, da Rusijo z vsem povdankom opozori na to, da bi nadaljevanje njenega ravnanja prej ali slej neizogibno dovedlo do odpovedi trgovske pogodbe in celo do preloma diplomatskih odnošajev.

V London, 24. febr. (Izv.) Delavska stranka je zahtevala, da se o noti angleške vlade

Sovjetski Rusiji razpravlja v parlamentu. Edino »Daily Mail« povdarja, da je vsebina note premalo ostra.

v Pariz, 24. febr. (Izv.) Listi smatrajo angleško noto Sovjetski Rusiji kot ultimatum. Manjka' edinole določen rok, v katerem mora Rusija zahtevam ugoditi.

Poljski parlamentarci v Pragi.

Praga, 24. februarja. Včeraj so se na svojem potu v Francijo ustavili v Pragi poljski parlamentarci, 20 po številu. Čehoslovaki so jim prirideli prirčen sprejem. Poljaki so si ogledali važnejše praške ustanove in imeli posvetovanje z češkoslovaškimi parlamentarci glede obiska le-teh v Varšavi.

»Prager Presse« piše: Kratki poljski obisk ni samo dokaz prijateljstva in nova manifestacija medsebojnih bratskih čustev in solidarnosti, marveč tudi dokaz nove dobe poljsko-češkoslovaške politike, ki soni na realnem temelju leta 1925, sklenjenih političnih in gospodarskih pogodb in kaže težnjo, da se čimdalje bolj razširi in poglobi, ker ima v obojestranskih interesih in potrebah plodna tla. Vrzeli, ki jih puščajo te pogodbe, naj izpolnijo s svojim vzajemnim delom parlamentarni odseki obeh držav, kakor se to izvaja že med češkošlovaškimi in jugoslovanskimi parlamentarci.

Devetletnica Rdeče armade.

Moskva, 24. febr. Sovjetska Rusija je te dni na izredno slovesen način praznovala deveto obletnico od ustanovitve Rdeče armade. Po vseh večjih mestih so se vršile slovesne prireditve. Vorošilov je izdal posebno armadno povelje, v katerem naglašala miroljubnost Rusije, pa tudi potrebo vedne bojne pripravljenosti. Razen tega je Vorošilov napisal slav. nostni članek, ki so ga prinesli vsi sovjetski listi. Članek povdarja prijateljske odnoseje Sovjetske Rusije z vzhodnimi sosedi in obtežuje Anglijo, da namerava Rusijo obdati z jeklenim obročem odvisnih držav. Dalje napoveduje članek, da bo Rdeča armada tekom bodočih treh let dosegla toliko stopnjo izvežbanosti, da se bo mogla Sovjetska Unija uspešno braniti proti vsakemu sovražniku.

ODHOD NAŠEGA POSLANIKA IZ SOFIJE.

Sofija, 24. febr. Dosedanji jugoslovanski poslanik Rakić je včeraj zapustil Sofijo in se vrnil v Belgrad. Pred odhodom ga je sprejel kralj v poslovilni avdijenci. Rakić je dobil red za državljanske zasluge I. razreda. Diplomatski zbor je g. Rakića spremil na koločvor.

KDO BO NOVI ITALIJANSKI POSLANIK V BELGRADU.

Rim, 24. febr. Novoimenovani italijanski poslanik za Belgrad, Biancheri, je upokojen. Kakor trdijo poučeni krogi, bo imenovan za Bodrerovega naslednika g. Vanutelli, za katerega je italijanska vlada že zahtevala odobritev v Belgradu.

AMERIŠKA KONFERENCA ZA RAZOROŽITEV SE ODLOŽI.

Washington, 24. febr. Državni tajnik Kellog je izjavil, da je Amerika pripravljena ustreči želji Japonske in odložiti konferenco za pomorsko razorožitev do junija.

IZPREMEMBA AMERIŠKE USTAVE ZA PONOVO IZVOLITEV COOLIDGEA.

New York, 24. februarja. V reprezentančni zbornici se je vložil predlog za izpremembo ustave, ki naj bi omogočila, da bi mogel biti Coolidge še v tretje izvoljen za predsednika. Prvikrat Coolidge ni bil polni dve leti predsednik, ker je sredi dobe nasledil umrlega predsednika Hardinga.

POLITIČNI OBISKI V SAN REMU.

Pariz, 24. februarja. Havas poroča, da se je Lord D'Aberton, bivši angleški poslanik v Berlinu, na svojem potovanju ustavil v San Remu in imel pogovor z dr. Stresemannom.

Vinar v karlovški skupščini.

v Karlovec, 24. febr. (Izv.) Na snočni seji oblastne skupščine je prišlo med poslanci do velikega razburjenja. Ko je hotel veliki župan podati svoj ekspoze o stanju oblastnih skupščin, so mu samostojni demokratje hoteli to preprečiti z velikim vpitjem. Tolkli so po klopih in mu z medklci očitali velik teror za časa volitev. Hoteli so ga obkoliti, kar pa so preprečili radičevski poslanci, ki so velikega župana obstopili. Predsednik dr. Zec je takoj zaključil sejo, vendar je takoj nato zavzel mesto podpredsednika Brkljačič (radičevci). Člani SDS pa mu niso pustili, da bi vodil sejo dalje. Polno zasedana galerija pa je prirejala velikemu županu ovacije. SDS je sicer pri dopoldanskih volitvah dobila večino, ker je z njimi glasoval tudi en član Davidovičeve stranke. Kasneje pa se je položaj spremenil, ker so se radičevcem pridružili tudi radikali in davidovičevci in tako bi SDS kljub temu, da je dobila predsednika, ostala v skupščini brez večine. Radikali so sicer dobili od Bože Maksimoviča nalog, da naj sodelujejo s samostojnimi demokrati, vendar se temu niso pokorili. Tudi člana Davidovičevih demokratov niso mogli pregovoriti za sodelovanje. Po končani seji so meščani priredili demonstracije proti SDS.

v Vukovar, 24. febr. (Izv.) V vukovarski oblasti so dobili predsednika radikali. Razmerje v skupščini je sledeče: radikali imajo 16, radičevci 10, SDS 4, zemljoradniki 1 in federalisti 1 poslanca.

Mariborska oblastna skupščina.

Maribor, 24. februarja 1927.

Po mirnem poteku druge skupščinske seje včeraj popoldne so se poslanci deloma razšli domov, ker danes ni bilo zasedanja. Oni, ki so ostali tu, so v svojih klubih pripravljali predloge, ki so jih vložili na predsedstvo skupščine.

Pač pa so prav živahno in vztrajno delovali skupščinski odseki (odbori). Finančni odsek se je konstituiral na ta način, da je predsednik in referent dr. Andrej Veble. Odsek za uredbe in predloge ima predsednika dr. Ogrižka. Tretji odbor je imel sejo šele popoldne, ker je dopoldne imel sejo poseben odbor za poslovnik.

V finančnem odseku se je pregledal osnutek proračuna, kakor ga je sestavilo veliko županstvo. Na podlagi tega osnutka, ki je seveda enostranski in navaja le izdatke, bi bilo vseh izdatkov preko 28 milijonov dinarjev za 1. leto. Odsek je sklenil staviti oblastni skupščini več nujsnih predlogov.

Odbor za uredbe in predloge je formuliral predlog uredbe za razdelitev poslov posameznim odborom, ki bodo imeli obširen delokrog. Popoldne je sodeloval pri uredbi predloga za nov poslovnik.

Vsi poslanci SLS so za svoje okraje stavili številne predloge, tako, da nele po številu, ampak tudi po delu prednjačijo. Treba je le še, da Belgrad omogoči uživeti in izvršiti vse te predloge!

SDS se sklicuje na demokracijo in ljudsko voljo.

SDS je stranka brez programa. Zelja po oblasti je rodila SDS in jo vzdržuje. Oblast in denar, to je ves cilj in namen SDS.

V doseg tega cilja je zlasti jutrovska družba, to je SDS v Sloveniji, neizbirna. Njej so tudi ljudska volja, demokracija in podobne ideje samo sredstvo v dosegu namena; kadar jo pa demokracija ovira pri dosegu njenih sebičnih ciljev, takrat jo brez obzira teptajo. Taka brezsrčna in neokritosčna, nemoralna politika mora privesiti do poloma.

V tak položaj je zašla SDS v obeh slovenskih oblastnih skupščinah. Zgodovina žalostne usode jutrovske družbe je tale. SDS je sedela v vladi takrat, ko se je predložil skupščini sedanjí volivni red za oblastne skupščine. Sam dr. Gregor Žerjav je ta volivni red z ostalimi ministri predlagal in zagovarjal. Po tem volivnem redu, ki se je uzakonil torej s sodelovanjem SDS, so se vršile volitve v oblastne skupščine in po tem volivnem redu je SDS v ljubljanski in mariborski oblasti propadla.

To je pač žalostna usoda. Ni se torej čuditi g. dr. Kramerju, če v žalosti nad to usodo napada SLS, ko se le-ta poslužuje določil volivnega zakona, da jih po analogiji uporabi za tolmačenje poslovnika.

Skralka: SDS ne more prebleti, da bi ne bila v vladi tudi v oblasteh, ker je to zanjo najhujši udarec. Zato je priklicala na pomoč »ljudsko voljo in demokracijo« in se z vsi ji lastno predrznostjo nanjo sklicuje. V predsedstvu skupščine in v oblastnem odboru, povsod bi morala SDS imeti zastopnika. Ker se to ni zgodilo, je demokracija na tleh. Ker zastopnica orjunaštva ne bo imela priložnosti, da zlorablja oblast v svoje namene in škčiti z njo nasilje, kakor ga je že škčitala, zato je »ljudska volja« ujaljena!

»Klerikalni pašaluk« sta sedaj obe oblasti v Sloveniji, tako pravi »Jutro«. Dobro. Kaj naj to pomeni? Tole:

Tista stranka, ki je v masah brez razloga razpuščala občinske odbore in odstavljala župane, v oblasti nima besede.

Tista stranka, ki je uničila avtonomijo ljubljanskega mesta, v oblasti nima moči.

Tista stranka, ki je preganjala slovensko učiteljstvo in uradništvo kot garjevo živino, nima nobene besede v upravi oblasti.

Tista stranka, ki nikjer in nikoli ne pusti opoziciji do besede, če ima le en glas večine, je v oblastni samoupravi sama skusila sladkost takega položaja.

Tista stranka, ki je imela v ljubljanski občini samo dva glasova večine, pa ni dala opoziciji niti enega svetovalca ali častnega mesta, se pritožuje, ker ni dobila odbornika, ko šteje komaj osminko skupščine.

Tista stranka, ki je še tik pred volitvijo v skupščine izposlovala, da so bili v cestne okrajne zastope proti volji ogromne večine prebivalstva imenovani njeni pristaši, se danes sklicuje na to voljo in prosi SLS milosti.

Tista stranka, ki se norčuje iz SLS, ker ne posnema njenih manir v »hitrem izpreminjanju rež mac«, se sedaj razburja in govori o odgovornosti.

Mi vemo, da bo SDS zlorabila vsako oblast, naj jo dobi kjerkoli in kakorkoli. SLS bo v obeh oblasteh pozdravila sodelovanje vseh ljudskih zastopnikov, varovati pa mora skrbno, da stranke, ki so zrastle radi boja proti slovenskemu narodu in je njihova naloga uničevati blagostanje našega ljudstva, da te stranke v oblastni samoupravi ne bodo mogle razviti svojega kvarnega vpliva. Zato je bil nastop SLS v prvih sejah edino pravičen.

„Klerikalna“ zakonodajna avtonomija.

Klerikalizem hoče vladati absolutno... SLS je dokumentarala, da v gospodarskih vprašanjih noče sodelovanja z drugimi... S tem, da se je SLS polastila vseh mest v oblastnih odborih, je upostavila princip najkručejsje krivice... 65.000 neklerikalnih glasov je ignorirala... Za neklerikalne Slovence je to krepak memento...

To so vzdih obupajočih jutrovcev, ki hlastajo po utehi. Zal tudi ta tolažba ne drži. Kajti SDS je že zdavnaj sama sebe oropala pravice, da bi se sploh nad kakim nasiljem smela pritoževati. SLS ni storila nikomur krivice, če se je poslužila svoje pravice. SLS se niti ni oddolžila za krivice, ki jih je delala SDS takrat, ko je njen vodja sam samecat vladal vso Slovenijo proti volji vsega naroda. To je bila krivica nad krivico, ki do danes še ni maščevana.

Za neklerikalne Slovence (odkod »Jutro«) vzame Slovence, ki jih dr. Kramer ne pozna? Volitve v odbor niso nikak memento, memento pa je spomin na preganjanje, pretepe, poboje, streljanje, ki jih je uprizarjala SDS.

Zakonodajna avtonomija SLS je jamstvo, da se v Sloveniji nasilni žerjavovski režim nikoli ne povrne. Že samo iz tega razloga podpira to misel vsak pošten Slovenec.

Kratek odgovor.

Jutrovce najbolj jezi, da se SLS smatra za edino pravo zastopnico slovenskega naroda. Jutrovci pravijo, da tega enostavno ne razumejo.

To se pa da čisto lahko in logično nepobitno dokaati.

Kdo predstavlja Slovence? Evidentno samo tisti, oziroma tista stranka, ki predstavlja Slovence kot narod, kot samestvo, samobiten narod, kateremu k narodu ničesar ne manjka. To pa je Slovenska ljudska stranka.

SDS pa slovenskega naroda sploh ne more predstavljati, ker Slovence kot narod sploh ni tají. Ona lahko predstavlja tisti neobstoječi »jugoslovenski« narod, kojega del smo samo po izjavi dr. Kramerja Slovenci; lahko, če hoče, predstavlja tudi srbski ali hrvatski narod, ako misli, da smo Slovenci del enega ali drugega izmed teh dveh narodov — nikoli pa ne more predstavljati eksistirajočega slo-

venskega naroda, ki je sam zase narod in ne šele kot del kakšnega drugega naroda. In ker se Slovenci hvalobodu že najmenj od leta 1848 čisto zavestno smatramo za narod, zato SDS ne more biti predstaviteljica tega naroda. Ona se od tega izključuje sama po svojem programu.

Ona tudi Slovenije ne more predstavljati, ker ji Slovenija ni posebno nacionalno in historično ter kulturno obeleženo ozemlje, ampak ji je tudi samo del države, kakor je en vate! od sto vatlov blaga del tega blaga.

S takimi principielnimi nazori SDS ne more predstavljati in tudi ne predstavlja niti Slovencev niti Slovenije, ampak predstavlja le sebe — to je, peščico iz rodnega naroda in zemlje izkoren njenih tako zvanih svobodomiselnih inteligentov.

Nič drugega!

Švadroniranje.

Tega ne prikrije nobeno švadroniranje, da je SLS edina zastopnica slovenskega ljudstva! Tako piše »Jutro«. — Torej je Žerjavovo glasilo zdaj vendar enkrat priznalo dejstvo, ki ga je žerjavovski tabor doslej vedno izkušal prikriti s svojim švadroniranjem, češ, tudi mi zastopamo slovensko ljudstvo, v resnici pa za njaj slovensko ljudstvo sploh nikoli ni eksistiralo. Kar potrjuje tudi »Jutro« v istem odstavku, ko piše: »A nihče tudi ne more zanikati, da napredne manjšine v obeh skupščinah predstavljajo znaten in to po svoji duševni, gospodarski in socialni kulturi in politični zavednosti najpomembnejši del naroda.« — Kateraga naroda? Slovenskega ne, ker njega »Jutro« ne pozna. In tudi nam ni nič znano, da bi v slovenskem narodu obstojala kakamaj manjšina, ki bi se odlikovala po svoji duševni, gospodarski in socialni kulturi in politični zavednosti; pač pa je vsesplošno znano, da je na Slovenskem neka manjšina, ki se je iz slovenskega naroda sama izobčila s tem, da slovenskega naroda ne priznava in ki v ostalem svojo duševno kulturo manifestira z zaostalim naprednjakarstvom in šundromani, svojo gospodarsko kulturo z bančnimi polomi, svojo socialno kulturo z obznanami proti delavstvu in finančnim izsuševanjem slovenskih socialnih ustanov, svojo politično zavednost pa z reakcionarnim centralizmom, ubijajočim idejo demokracije: ljudsko samovlado. Torej švadroniranje na vseh popriščih!

Del dela naroda.

Jutrovci poznajo besedo del naroda v najrazličnejših oblikah. Tako je dr. Albert Kramer kot dosleden »jugoslovenski unitarist« govoril v ljubljanski zbornici o »slovenskem delu našega naroda«. Slovenskega naroda torej v dr. Kramerjevem besednjaku ni. Ljudje, ki prebivajo po naši zemlji, so le del nekega naroda, ki ga ni.

V »Jutrovem« uvodniku pa včeraj beremo, da napredne manjšine predstavljajo znaten in to po svoji duševni, gospodarski in socialni kulturi in politični zavednosti najpomembnejši del naroda«. Sicer smo prepričani, da tu »Jutro« misli del tistega dela naroda, o katerem smo zgoraj ugotovili, da ga ni. Gre pa še za tisti del »dela naroda«, ki po svoji duševni kulturi producira »Jutro« šund, po svoji gospodarski kulturi uničuje denarne zavode in pošilja milijone slovenskega denarja v hrvaške in srbske banke in ki po svoji socialni kulturi organizuje fašistovske bande, katere so hočile streljat, oziroma »justif« irat slovenske delavce. Je to resnično tipičen del dela naroda in gorje narodu slovenskemu, če bi ta del imel kako oblast v oblastnih skupščinah!

Deklaracija SLS

za zedinjeno Slovenijo z zakonodajno avtonomijo, podana v obeh deželnih zborih, ta je seveda centralističnemu »Jutru« seveda hudo

udarila na živce in modruje, da to ni dobro in zdravo, da za to ni mesta v oblastnih skupščinah, ampak v narodni skupščini itd. — Da »Jutro« potolažimo, konstatiramo prvič, da je SLS to isto deklaracijo podala že v narodni skupščini o priliki ustavne debate, drugič je samoupravna zbornica poklicani forum za deklariranje zahteve po razširjenju njenih pravic in so po vsem parlamentarnem svetu enake deklaracije v navadi, kjerkoli štatu ene ali druge stranke ne zadovoljuje, tretjič pa vprašamo »Jutro«: Zakaj je proti zedinjeni Sloveniji z zakonodajno samoupravo? Dobro in zdravo bo, če slovenski javnosti to spet enkrat pove, da se bo videla njegova demokratičnost in naprednost.

Svojo objektivnost,

s katero se »Narodni dnevnik« rad pobaha, je pokazal tudi v poročilu o prvi seji ljubljanske oblastne skupščine, kjer prinaša izjavo dr. Breclja od kluba SLS samo v prav kratkem izvlečku, za pa izjavo dr. Kramerja od kluba SDS doslovno. Očividno se »Narodnemu dnevniku« bolj kot zahteva po zakonodajni samoupravi zedinjene Slovenije dopade poudarek, da smo le »onj del naše države« in o Sloveniji in slovenskem narodu nikjer besede ni rečeno. In se bo »Jutro« gotovo zahvalilo »N. D.« za to moralno podporo napredne fronte.

Nepolitična politika.

V svoji izjavi je dr. Kramer čutil potrebo dati nekake lekcije o namenu oblastnih skupščin, ki da se ne smejo baviti s političnimi vprašanji, ker so to gospodarske institucije, in je poudarjal, da jih njegova stranka samo kot take smatra. — Za kaj pa je v resnici SDS smatrala in smatra te skupščine, je pokazala s tem, da je poslala vanjo večina same politike in je vsekakor najznačilnejše za to »nepolitično« orientacijo SDS, da je to izjavo podal poklicni politik dr. Kramer in da je on tudi načelnik tega »nepolitičnega« zastopstva SDS v oblastni skupščini.

Potegnjeni kmetijci.

Glasilo SDS ne more prikriti svojega zadovoljstva nad dejstvom, da je SDS tako imenitno potegnili kmetstvo stranko in kristanovca Starja in z njihovimi glasovi dobila zastopstva v obeh oblastih, ki bi ga lahko dobila SKS. »Jutro« je izredno všeč ta napredna fronta, v kateri SDS izbira in komandira, SKS drobne lovi, gospod socialist pa samo čaka, da bo napravil svojemu gospodu SDS novo uslugo. Vloga SDS je v tej napredni fronti resnično zavdijala.

Bolj kočljiv pa je položaj SKS. Šla je na prve limanice. Javno se je zvezala s stranko, ki jo je do včeraj najljuteje preganjala, s stranko, kateri je očitala take grdobije, da bi se z njimi noben poštenjak ne brati. SKS je tudi to bratovstvo prenesla, vprašanje pa je, če bo v njem kaj dolgo živela. Doslej je strupeni dih SDS še vsakogar zadušil, kdor se je upal v njeno bližino.

Izorememba ustave.

Hribi se podirajo, čudeži se gode. Včerajšnje »Jutro« naenkrat poziva, naj vlada predloži skupščini izpremembo ustave, češ, kaj se ustijo klerikalci v Mariboru in Ljubljani, ko živajo v Belgradu moči! Upajmo, da bo tudi ta jutrovska zloba še poplačana.

»Jutro« namreč prav dobro ve, da sta Žerjav in Pribečević zaklavzularala ustavo z dvetretjinsko večino, da je jutrovska družba sedem let neprestano zahtevalo po reviziji denuncirala kot protidržavno in pri radikalnih čim najkrepkeje podprla centralistično smer.

»Jutro« to vse ve in ve, kako krvavo so potrebni taki sunki proti centralizmu, kot je bila zadnja deklaracija SLS, ker pa s centralizmom pade tudi steber, na katerem stoni ta stranka, zato »Jutro« vpije.

P. Adolf Cadež:

Egiptovsko pismo.

(Konec.)

Naš azil.

Nadvse koristna, prepotrebna in zelo dobro urejena naprava za slovenske služkinje v Egiptu pa je Azil ali zavetišče za Slovenke v Ale sandriji.

Da se je ta azil, ki ima še vedno ime Azil Frančiška Jožefa, ustanovil, ima največ zaslug p. Hubert Rant, zdaj vojni superijor v Novem Sadu, ki je bil prvi slovenski duhovnik v Aleksandriji od leta 1894 do 1900. Bil je že od začetka namenjen samo za naše služkinje in bil je pod pokroviteljstvom tedanjega avstrijskega konzula. Toda komaj je bil azil ustanovljen in največ z denarjem naših ljudi, se ga je postala avstrijska kolonija, ki je imela na čelu juda ces. svetnika Eduarda Polaka. Tem je bil katoliški duhovnik trn v peti. Ti so na prvem mestu skrbeli, da so katoliškemu duhovniku zabranili vstop v hišo in še le piscu teh vrstic se je leta 1913 posrečilo, da je ta jud moral odstopiti in da se je katoliško slovensko društvo tega leta naselilo v azil kjer je še dandanes.

V začetku je bila potrežba v azilu v svetnih rokah. Kasneje je avstrijski konzul oskrbo azila izročil nemškim sestram Boromejкам, ki pa z našimi slovenskimi služkinjami niso mogle izhajati, tako je bil konzul leta 1912 prisiljen sprejeti v azil slovenske šolske sestre iz

Maribora, ki so bile že nekaj let v Aleksandriji, kamor jih je bil spravil p. Benigen Snofj.

Solskim sestram iz Maribora se je prva leta tukaj dodelo zelo hudo, ker niso imele nobenih dohodkov. Kasneje jim je avstrijski konzul dajal malo p-dporo, toda imelo so morale nemško ljudsko šolo, kjer je bilo največ jugovskih otrok, četudi je bil dobri p. Benigen mislil na slovensko šolo, kjer bi bilo pač dovolj učenk, če bi hodile v šolo odrasla dekleta, kadar bi ne imele službe. Z vojno je ta nemščina šola k sreči zaspala za večnost in ž njo tudi Avstrija, ki za nas Slovence nikoli ni nič imela.

Azil ima dvojno nalogo, namreč, skrb za dekleta, ki pridejo v Egpet, in posredovanje pri oddaji služb.

Kadarkoli pride brzoparnik iz Trsta, to je vsak ponedeljek, gresta dve sestri na parnik. Za to ima sestra prednica od magistrata in od parobrodne družbe potrjeno karto, ker drugače ni nobenemu dovoljen vstop na parnik. Na parnik gresta ti dve sestri zato, da sta dekletom na roko pri prihodu v Egipet, ker večina deklet ne pozna ne mesta, ne jezika, ne nevarnosti kraja. Lanskega leta so sestre pri prihodu v Egipet sprejele 703 dekleta in mnogo izmed njih je imelo komaj 16 let.

Dekletom je treba pomagati pri colnem uradu, peljati jih na zdravstveni urad, na policijo in one, ki so mladoletne, na njih konzulat. Ko bi ne bilo sester v luki, bi priprli vsa mladoletna dekleta toliko časa, dokler bi še

za nje ne pobrigal njih konzulat. Parnik pa pride več noma okrog petih popoldne in preden je vse urejeno, preteče več ko ena ura. Pogostokrat pa pride parnik še le ob šestih ali še kasneje.

Dekleta, ki pridejo, sprejmejo sestre pod streho in tam dobe stanovanje in hrano, dokler ne dobijo službe. Pogostokrat morajo po več tednov čakati, da dobe kako primerno mesto. Enako se dekleta zatekajo v azil, kadar so brez službe. Preteklo leto so sestre imele v azilu neprenehoma 12 do 25 deklet, ki so čakala na službo. Azil ima za dekleta šest sob z 25 posteljami; v sili pa so prenočile že 45 žensk.

Preteklo leto jih je jedlo opoldne 4745 in ravnotoliko večerjalo in sicer za primeroma prav malo plačilo.

Da posredujejo sestre pri oddaji služb, imajo za to urad, ki je v pritličju in je odprt vsak dan tri ure dopoldne in dve uri popoldne. Enako se sestra prednca v imenu deklet pobota za plačilo, kadar gre katera v službo.

V azilu se zbirajo dekleta, kadar so prosti, zlasti še ob nedeljah popoldne, kjer imajo v kapelici litanije in blagoslov in ob gotovih časih še druge pobožnosti. Žalibog, da je ta kreplica veliko premajhna.

Sester je zdaj pet, za delo pa so samo štiri in nimajo nobene deklet, ker drugače bi ne mogle izhajati brez dolgov.

V tem posloplju in sicer v pritličju imamo tudi društveno dvorano z odrom. Prostor je nekdanj služil za tiskarno. Pred vojno je

imelo društvo na razpolago še eno precej veliko sobo, ki pa je po nepreviđenosti prejšnje prednice prešla v druge roke in je ni mogoče dobiti nazaj. Zraven odra imamo tudi precej obširno slovensko knjižnico, ki jo dekleta kaj skrbno rabijo.

Delo smo si razdelili takole: oder ima s. Beata, knjižnico s. Leonida, blagajno in korespondenco pa prednica s. Marcelina. Naj omenim, da se nam je ravno zdaj posušila blagajna, ker smo naročili precej veliko novih knjig.

Splošno moramo reči, da se azil in društvo prav lepo razvijata, četudi nam pretijo hude nevarnosti.

Prva nevarnost je, ker hočejo azilu vzeti prostore. Ker je Avstrija razpadla, je hiša izgubila pravega lastnika. Takoj po vojni so se polastili uprave hiše judi, njim na čelu že omenjeni Pollak. V hiši je namreč več strank, le eno nadstropje, del kleti in že omenjeno dvorano ima azil. Judje so bili po vojni sestram, oziroma azilu kratkomalo odpovedali prostore. Ker ni bilo v Aleksandriji nobenega slovenskega patra, so se sestre na srečo obrnile na angleškega patra (p. Dunstana); ki je takoj poskrbel, da so omenjeni avstrijski judje izvedeli, da so tudi oni vojno izgubili — in sestre so ostale v svojih prostorih. Lansko leto sta se bila oglasila italijanski in še neki drug konzul, ki sta tudi hotela izriniti sestre iz hiše in nato porabiti hišo v druge namene; toda obrnili smo se na gotove kroge, kjer se je visokima gospodoma povedalo, da hiša pri-

Kaj se godi doma

Izjava.

Po odhodu g. M. Hubada z upravniškega mesta ljubljanskega Narodnega gledališča se je med kandidati za to mesto pojavilo tudi ime ing. R. Kregarja. Dasi so naši kulturni faktori odklonili njegovo imenovanje, se je vendar zgodilo, da je postal imenovan gospod intendant Narodnega gledališča v Ljubljani. Takoj po imenovanju so vsi vodilni ljubljanski politični listi izrekli ogorčeno nezadovoljnost nad načinom zasedbe tako odgovornega kulturnega mesta. Podpisani gledališki kritiki stoje z ostalo javnostjo na stališču, da mora biti upravnik oseba, ki nudi dovolj poročstva za resničen kulturni nivo našega ljubljanskega gledališča, mntice slovenske gledališke umetnosti, ki je eminenten narodni prosvetni zavod. Soglasna sodba o novem upravniku je, da po svojem dosedanem delu te garancije ne more nuditi. To sodbo potrjuje sedaj, po njegovem imenovanju, tudi njegov objavljen delovni program, s katerim je do kazal svojo nedoraslost zahtevam nacionalnega kulturnega zavoda. Zavedajoč se svoje odgovornosti pred narodom in zgodovino, zahtevamo podpisani gledališki kritiki soglasno, da se z imenovanjem g. Kregarja storjena napaka odpravi in se izvrši novo imenovanje, ki bo v skladu z mišljenjem slovenske kulturne reprezentance. Od te zahteve ne bomo odstopili in se bomo, če bo potreba, poslužili vseh sredstev, ki so nam na razpolago.

V Ljubljani, 24. februarja 1927.

Dr. Stanko Vurnik, l. r., za »Slovenca«. — France Koblar, l. r., za »Dom in svet« in za »Slovenca«. — Anton Dolinar, l. r., za »Pevca«. — Dr. Fr. Mesesnel, l. r., za »Narodni dnevnik«. — Fran Albrecht, l. r., za »Ljubljanski zvon«. — Zorko Prelovec, l. r., za »Narodni dnevnik«. — Emil Adamič, l. r., za »Jutro«. — Božidar Borko, l. r., za »Jutro«. — Fran Govekar, l. r., za »Slovenski narod«.

Prišla bo pomlad...

(† St. Kovaču, mladcu v nebeški »Zarij«.)

Za kraškimi gorami je že pomlad. Južni veter je prinesel k nam na barje njen topli dih; po praznih razorih in čemernih močvajah, po prisojnih bregovih in skritih lazih je raztrosil njeno vonjavo. Nekje med zapuščenimi vrvtvi prepeva dekle, milo in proseče: Prišla bo pomlad... Morda jo boli sladkobni vonj rožmarinskih vrhov, morda se je zganila v njenem srcu neznana žalost. V rožmarinu vro sokovi, bogve za koga poganja nov vršček.

Tisti večer, ko si ležal tam za tiroolskimi gorami ves truden in nem med lučmi in cvetjem, čist in bel kakor poslednja zvezda v poletnem jutru, ko zazvoni danove, sem se Te spomnil. Sedaj je čas, ko kipe, se goste v semenih plodne sile, ko reninje se bolešno zvija, pne in klije kvišku proti solncu. Tebe so pa položili tja, kjer trepečejo vrbe žaluške, sestre samote in bridkosti, ki povešajo glave nad ozke grobove.

Pravijo, da si umrl. Ti, naša zarja, mladec, ki si se meril z orlom. Tvoje jeklene mišice, da so odrevele...

In kam si prav za prav odšel? Ali si še blizu, da vidiš naše modre gore, ali si že onostran večera. Ali že počivaš na bregovih, ki jih oblivajo sive vode večnosti? Ali ti je upal pogled, ko si zagledal vsemir? Naš fant. Naj te ne moti naša žalost na večni poti. Le zapoj hvalnico, ko boš uzrl bele sionske šotore...

V Ljubljani sva se sešla. Prvikrat sem te videl tam za frančiškanskim samostanom. Večerno nebo se je za Rožnikom razvešlo kakor velika, rdeča roža, žejna sladke rose. Nisva mnogo govorila, nasmehljaj si se mi in bil si moj. Prihajal si med nas ponižen in skromen, vedno si se smehljaj. Tvoje deklisko nežne ustnice niso bile nikdar

trpko stisnjene. Kot medicinec si proučeval vedo o našem revnem telesu. Pri takem delu in učenju si vedno čutil mrazoči dih smrti, videl si, kako strepeče bolno, izmozgano telo, se potочи mrtvaška solza, kako zledene mišice in se začne prepadanje. Kaj si že tedaj doumel solnčno pesem asliškega svetnika: Češčen, Gospod naš, po sestri naši, smrti telesni... Sedaj si zaprl oči pred posvetno trohono in se kakor cvet proti solncu obrnil k Njemu, ki skrbi za ptice pod nebom in lilje v polju.

Bil si fant med nami, rdeč in zdrav, kot je bil ob šmarnih mašah. Toda kakor orej, ta veličastno drzna ptica, si se vzpel in zletel proti nebeški zarji, ki skriva nam zemljanom večni molk in zlate sanje...

„Obilič“ v Ljubljani.

Včeraj je z belgrajskim brzovlakom ob 14 dospel v Ljubljano srbsko akademsko pevsko družstvo »Obilič«. Na kolodvoru se je zbrala odlična množica občinstva in akademikov, ki je dospelim belgrajskim akademikom priredila tople ovacije. V imenu pripravljalnega odbora za sprejem je »Obilič« pozdravil jurist Šijanec, v imenu mestne občine je izrekel pozdrav g. Govekar, v imenu Zveze pevskih društev g. Hubad. Sledili so še pozdravi raznih pevskih in akademskih društev. Popoldne so si Belgrajčani ogledali v spremstvu svojih ljubljanskih svarišev Ljubljano. Zvečer ob pol 19 se je vršil ob akademskih tleh oficialni pozdrav. V imenu univerze in sveta slušateljev ljubljanske univerze je pozdravil »Obilič« jurist Iskra, nakar so se podali srbski in slovenski akademiki v impozantnem sprevodu v spremstvu železničarske godbe skozi mesto. Po ulicah se je razvila iz sprejema velika manifestacija za bratstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev ter za neodrešeno zemljo. Sprevod je krenil pred restavracijo »Dvorc«, kjer se je ob 20 vršil slavnostni komerc, ki so se ga udeležili poleg »Obiliča« še zastopniki mnogih akademskih in javnih korporacij.

Glavni razpečevalac tisoč dinarskih falzifikatov prijat.

Maribor, 24. februarja 1927.

»Slovenec« se je že parkrat bavil z glavnim razpečevalcem 1000 dinarskih falzifikatov Alojzijem Ravšlem. Da bo javnosti zadeva z Ravšlom bolj jasna, hočemo ponoviti v par stavkih njegovo žalostno zgodovino.

Alojzije Ravšelj je začel pred meseci s pomočjo štirih pomagačev razpečavati po Prekmurju in Murskem polju prav nerodno ponarejene 1000 dinarske bankovce. Enega od njegovih pomagačev so orožniki kmalu zaprli, je izdal druge in označil A. Ravšla kot očeta in glavnega razpečevalca falzifikatov.

Ko je zeznal Ravšelj za aretacijo tovarišev, je pobegnil v Avstrijo in je bil na Dunaju od policije zaprt in seve se je klatil po Avstriji pod tujim imenom. Ko bi bil moral biti predan od dunajske policije naši oblasti, je pobegnil in pribežal v okolico Sv. Tomaža pri Ormožu. Tukaj se je zadrževal precej časa pod imenom g. Mirko in živel dobro, ker je izmenjaval pri lahkomiselnih ljudeh falzifikate. Orožniki so ga pridno zasledovali, so ga imeli že enkrat skoro popolnoma v rokah, a se mu je posrečilo izmuzniti v zadnjem trenutku.

Ravšelj je imel največ oboževalk med ženskim spolom in to ga je spravilo tudi v roke pravice.

Zadnji ponedeljek zjutraj so zalotili malone deljski orožniki Ravšlja pri neki ženski in ga aretirali. Izročili so ga najprej v zapore sodišča v Ljubotzeru, od tamkaj je bil prepeljan po prvem zaslišanju v jejnišnico mariborskega okrožnega sodišča.

Pridobivajte novih naročnikov!

noban drug narod v tem mestu, četudi imajo obilo denarja na razpolago. Naj še omenim, da sestre v azilu brez Avstrije boljše izhajajo in se bolj prosto gibljejo, ker dokler je bil avstrijski konzul v Aleksandriji, niso smele imeti v hiši kapelice, zdaj pa imajo kapelico in vsak četrtek sv. mašo ter vsako nedeljo blagoslov.

Dr. L. Sušnik:

Moderni jeziki in srednja šola.

(Konec.)

S tem prehajam k praktičnemu zaključku, h kateremu se v ostalem približuje že tudi časopisna debata (Narodni dnevnik, 14. in 15. febr. t. l.).

Vsa ta debata je osnovana po mojem na pačenem temelju: Govori se o enotnem kulturnem jeziku za celo državo na eni, o prednostnem stališču enega jezika, ki se lahko menja po posameznih pokrajinah, na drugi strani. Oboje je pogrešno: Prvo je splošno centralistično, drugo decentralistično stališče. Prvo je tako nenaravno in prisiljeno, da se mi škoda zdi se zgubljanje besede o njem, ker ga nobeden, res uvideven človek ne more zagovarjati. Saj se celo velike, sicer močje centralistične države ozirajo tozadevno na razne prilike v pokrajinah, upoštevajoč načelo proste izbire. Francija, Italija, Nemčija, Poljska, Japonska itd.). Nikakor ne morem uvideti, zakaj naj bi se v vseh srednjih šolah v državi morali vsi dijaki učiti predvsem enega in istega tujega jezika. To bi bila enostranost, kakor je bila pod Avstrijo, ki ovira svoboden, objektivni pogled na vse strani sveta, ki nam je kot narodu tako potreben, pa neposredno obveščanje z raznimi sosed-

Slovinci v Italiji

Cerkveni interdikc nad krkvško župnijo.

lz kakšne sodrge se sestavljajo fašisti v Istri.

G. ministrskemu predsedniku Mussoliniju.

Interdikc je cerkvena kazen, s katero se prepove raba svetih opravil v kakem kraju radi izvršenih velikih hudobij in zlorab svetih opravil v posvetne namene od strani ljudstva proti cerkvi. Ta kazen je v sedanjih časih nezuslišana.

AH je bil tržaški škof dr. Fogar opravičen proglasiti to kazen nad župnijo Krkavce radi zlorabe svetih cerkvenih opravil v posvetne namene od strani fašistov?

Radi nasilne zlorabe cerkve v posvetne namene od strani fašistov ni imel miru in obstanka noben duhovnik v Krkavcih.

Krkavški fašisti so že 11. aprila 1921 povzročili napad 40 mož nasakovalne čete na njih tedanjega župnika-dekana Škerbca, ga suvali, pretepali, nanj streljali in mu pod kaznijo takojšnje usmrtilve prepovedali ves mesec pridigovati slovensko v cerkvi in so slednjič od fašistske vlade izposlovali njegov izgon 22. novembra 1923.

Znebiti si tako svojega župnika so trdno upali, da ne dobe več slovenskega duhovnika in da se na ta način za vselej odstrani slovenska beseda iz cerkve.

Cerkvena oblast je pošljala nato razne duhovnike italijanske in slovenske, a noben ni mogel obstati in mirno vršiti svoje službe radi intrig in nasilstva tamošnjih fašistov. Leto dni je bila župnija brez duhovnika.

Pošteno verno ljudstvo, oropano verske tolažbe, je vedno in vedno prosilo škofa za duhovnika in ta jim je slednjič poslal mladega, navdušenega, po rodu beneškega Slovence, Natala Silvianija za župnika. Fašisti po imenu sodci, da so dobili pristnega Italijana, ki opravi slovensko pridigo iz cerkve, so novega župnika navdušeno pozdravili in ga svečano spremljali v cerkev o priliki njegove instalacije.

A že ta čisto cerkveni čin so zlorabljali v posvetne namene. Napravili so mu slavoloke, a napisale take, kakor da bi praznovali kako fašistsko prireditev, a ne cerkevne slovesnosti.

Verno ljudstvo videlo to komedijo in zlorabo cerkve, je bilo žalostno in je v znamenje obsodbe z glavo majalo, a fašisti so pred cerkvijo v krohotu dajali zausnice vsakemu, ki se jim je zdel žalosten in potr.

Fašisti so na podlagi zadnjega ljudskega štetja, ko so nasilno zapisali vse Slovence za pristne Italijane, zahtevali v cerkvi italijansko pridigo, češ, da cerkvena oblast Italijanom krivico dela. Ta ni mogla drugače kot dovoliti še posebno sveto mašo in Italijansko pridigo za tiste, ki jo žele in hočejo. Novi župnik Silvianij je s tem zašel.

A čudo, k Italijanski pridigi je prišlo le kakih 10 oseb, a vsi drugi k slovenski. To je fašiste zelo razjezilo, s silo so gonili ljudi k Italijanski pridigi, a vse zaman. Ljudstvo ni prišlo poslušat besede božje v jeziku, ki ga ne razume.

Kaj storiti pri tej blamaži? Treba se je maščevati nad župnikom, ki pridiga slovensko in nad ljudstvom, ki noče k Italijanski pridigi.

Zmislijo se svojega, dne 23. novembra 1924 ubitega tovariša Pepota Derina, znanega pretepača, proglasiti za svetnika-mučenika in mu napraviti nov kameniti spomenik na grobu z vso slovensostjo. Za to so določili nedeljo 21. novembra 1926, ko je moral župnik razen župne sv. maše ob 7 doma imeti še drugo ustanovljeno ob 10 v podružnici Nova vas. Fašisti so kratkoma župnika prisilili, da mora ob 10 imeti slovensko sv. mašo »de Requiem« za ubitega Derina, in vsa druga sveta opravila opustiti, kar je pa po cerkvenih predpisih strogo zabranjeno. Toda, kaj se fašisti brigajo za cerkevne predpise?

Zaukazali so na predvečer vsa okna v župniji razsvetlili na čast novemu svetniku mučeniku Derinu; hišo, kjer ni bilo luči, so demolirali in okna

pobili. Na dan proglasitve 21. novembra 1926 so prišli v Krkavce fašistsovski oblastniki iz vse Istre, so slovesno izvršili svoj načrt ter ubitega pretepača Derina proglasili za svetnika mučenika, ker so ga »zadavili slavokomunističe«. Podružničarje »Nave vasit«, nevedoče, kaj se godi v Krkavcih in slovensko zvoneče za sv. mašo ob 10, so prišli na to pretepat, da se je vpitje ubogega ljudstva razlegalo daleč okoli.

Vsled jeze so sklenili pridigo in petje v cerkvi odstraniti s prisiljenimi podpisi.

Fašistsovski »sindacoc« župan je prihodnjo nedeljo 28. novembra 1926 sklical vse moške farane pod kaznijo 30 lir v šolo za 9. uro, da podpisajo prošnjo za odpravo slovenske pridige in petja. A ljudstvo je šlo večinoma k slovenski pridigi v cerkev ob 10. uri namesto v šolo. Razjarjeni fašisti so šli pred cerkev s svojim županom in tajnikom in začeli dajati mirnemu ljudstvu zausnice in priganjati može v šolo kričeč: »Vogliamo avere la pace, pace, fora i scievi, morte ai scievi!« (Hodemo imeti mir, mir, proč šcavi (Slovinci), smrt njim!) A podpisov niso mogli še dovolj prisiliti. Tedaj zopet nov pogon ljudstva v šolo dne 19. in 23. decembra za podpis odstranitve slovenske jezika iz cerkve. A može in mladeniči v šoli so se trdno držali in se niso udali, ter so nasprotno zahtevali, da mora slovenska pridiga in petje v cerkvi ostati. Tedaj jih je začel občinski tajnik s pomočjo fašistov pretepati in ven metati. Iz užaljenega ponosa so fašisti kar divjali in odšli v sosednjo župnijo Kostabeno, ter tam cerkev obmetavali s kamenjem in nato sklenili novega župnika Silvianija s silo odstraniti. Nastavili so mu v nočnem času, vračajočemu po opravilih domov, čez cesto žično mrežo, da ga ujamejo, pretepo in usmrtilo.

Ko je škof zvedel o tem peklemskem naklepu in o vseh drugih nasilnih dejanjih ter o zlorabah svetih opravil in cerkve, je šel z avtomobilom na lice mesta se prepričati osebno o stvari; in prepričan o resničnosti hudobij, je župnika seboj odpeljal, a nad krajem proglasil »interdikc«, ukazal sv. zakramente prenesti v Šmarje, ter cerkev za službo božjo zaprel.

Verno ljudstvo je prišlo dvakrat prosit škofa, naj jim vrne župnika in jih reši cerkvene kazni interdikta, a škof je odgovoril, da to takoj stori, ko dobi od vlade, ki je edina pristojna in dolžna skrbeti za red in varnost državljanov, zagotovilo za varnost in življenje župnikov in za svobodno vršitev svetih opravil v cerkvi.

Škof pač nima duhovnikov na razpolago, da bi jih krkvavški fašisti trpinčili in pobijali!

Kdo so krkvavški fašisti? So vsi domačini Slovinci, nasilneži, pretepači, maloverni, brez sramu in vesti, delonarzi, postopači, živčiči na račun prepričov, prodani, kakor jih ljudstvo upravičeno nazivlje, zmoinji in pripravljani za vsako hudobijo. V zlobnosti prekose vse druge hudobneže, o njih se je razširjalo vse gorje po tujni Istri.

Oče pogravar jim je stari Ivan Grižon Tometič iz Hriba s svojima dvema sinovima, od mladosti znani pretepač v župniji, vedno besni sovražnik duhovščine, cerkve in vsake kulture. On je vodil še pod Avstrijo tolpo pretepačev, ki so čez dan postavljeno zidovje za slovensko šolo ponoči podirali in bivšemu kaplanu Čemažarju pri belem dnevu pred cerkvijo zobe iz čeljusti zbil, ga pomendrali in bi ga bili ubili, da ga niso rešile ženske. Radi raznih izgrediv in pobejev je bil že večkrat sodnijsko kaznovan.

V tem poslu je dobro zveščal svoja dva sina in dva nečaka brata Pepeta in Petra Derina.

Pepo Derin je bil v noči 23. novembra 1924 ustreljen v Padeni, ko se je iz nasilnega pohoda

pada vsem državam, ki so zmagale v vojni in da bo enkrat zbor vseh konzulov določil, čigava bo hiša. Hiša je namreč na zelo lepem kraju, skoro v sredi Aleksandrije in za posredovanje služb ne bo mogoče dobiti boljše prostora. Letos v januarju se je zopet oglašil pri sestrah avstrijski konzul, žid Stross, češ, da je hiša še vedno avstrijska, toda sestra prednica ga je poučila drugače.

Razen te težave je še druga, to je, da je zelo težko držati dobro disciplino nad tako različnimi elementi. Toda o tej stvari ne govorim več.

Prav velika težava pa je v tem, ker nekatere služkinje nočejo ali pa včasih tudi ne morejo poravnati dolga, ki so ga naredile, ko so sem prišle ali ko so bile brez službe v azilu. In ti dolgovi so narasli v teku let na par sto egiptovskih lir. Sestre bodo pač imele velike težave, če bodo hotele priti do svojega denarja.

Sedanja prednica, ki je prav razumna in obenem prav ponižna redovnica, se resno prizadeva, kako bi se mogle sestre obdržati, kadar jim bodo vzeli sedanje prostore, kar se bo prej ali slej prav gotovo zgodilo.

Dolžnost sester je, da se s tega prostora ne umaknejo razen le sili, prvič zato, ker tukaj ne plačujejo ne najemnine ne poprav pri hiši, drugič pa, ker boljšega prostora, kakor je ta, še za drag denar v celem mestu ne bodo dobile.

Boga pa moramo zahvaliti, da imamo tako dobro urejeno zavetišče, kakor ga nima prav

nimi narodi v najrazličnejše svrhe. Noben narod oz. jezik ni edinozveličaven, vsak ima svoje prednosti, pri vsakem se da kaj pridobiti. Narod pa mora gledati, da si prisvoji vse pridobitve, naj se že pojavijo kjerkoli. To parnetno stališče je podudaril tudi Otton Zupančič v »Jutro« 13. febr. t. l. Zamislivo bi bilo dogmati, koliko je koristila francosčina našim pisateljem.

A tudi drugi pogled, da naj se v vseh srednjih šolah v čisti pokrajini, recimo v Sloveniji, dijaki uče predvsem istega jezika, me ne zadovoljuje. Jaz bi postavil tu mnogo bolj prožno načelo, ki se da prilagoditi raznim individualnim željam in bi mnogo bolj koristilo tudi narodu. Zakaj, naj se odločimo že za nemščino ali francosčino kot prvi oz. glavni tuji jezik za vse zavode, homo delali mnogim silo. Zakaj ne bi zamenjali enotnosti s prosto odločitvijo listih, ki se jih ta stvar v prvi vrsti tiče?

V podrobnem je za takšno konkretno rešitev več možnosti.

Idealno bi bilo in zelo užaljeno, da bi se v srednji šoli učili dveh svetovnih jezikov. Vendar je to pri nas še posebej težko izvedljivo z ozirom na naš urnik, ker vzame že srbotrvraščina dve uri in bi, se torej dijaki učili v literarnih tihih poleg slovensčine 4 drugih jezikov. Meni se zdi od večine srednješolcev to zahtevati skoraj preveč, ker študij jezikov ni sam sebi namen in ker povprečnemu podincu en svetovni jezik zadostuje. To število bi lahko ostalo normalno-rečno za humanistično gimnazijo, dočim mora realna gimnazija, še bolj pa realna, gledati v večji meri na realne predmete.

Bil bi tedaj mnenja, naj bi se razen v realki, kjer ni latinščine, na srednji šoli obligatno poučeval le en moderen jezik. In glede tega naj bi obstojala kar moč široka možnost izbire. Na noben način ne bi smeli biti v vsaki pokrajini, da o celi državi nih ni govorim, nih v vsakem mestu z več kot eno srednjo šolo zavoljati kot tak samo isti jezik. Vsa mesta z več povelj bi morala

dajati priliko, spoznati natančneje vsaj dva različna jezika, lahko pa tudi več. Pri tem bi odločevali v prvi vrsti učenci oz. starši, regulirala bi bi pa vse to pokrajinska šolska oblast. Za realke bi bila mogoče umestna italijanščina (n. pr. v Ljubljani) ali angleščina (v Mariboru), za gimnazije nemščina, za ženske zavode francosčina. Pri realnih gimnazijah bi se pač največkrat želela francosčina ali nemščina, ne smel bi pa biti izključen tudi kak drug kulturni jezik. Pri močnih zavodih z obilico dijakov na višji stopnji bi na željo dal v ene paralelke en, v druge drugi jezik itd. Na višji stopnji bi potem nadaljevali dijaki študij na lastnem ali drugem zavodu z odgovarjajočem jezikom.

Temu jeziku bi bilo potem treba odmeriti več ur kot jih predvideva osnutek predmetnika v Westrovi knjigi »Križa naše srednje šole«, Ljubljana 1927, str. 41, namreč na celi nižji stopnji s prvim razredom počenši, vsaj po 4, v višji pa po 3 ure. Zakaj skušnjava učel, da se danes naši srednješolci — vsaj večina — ne nauče nobenega jezika več kolikor toliko zadovoljivo. Da kdo obvlada kak tuji jezik perfektno v raznih področjih, zato je treba seveda mnogo več, kot kar more nuditi srednja šola. V spoznanju tega dejstva vzdržujejo n. pr. Čehoslovaki celo dijaško kolonijo v Dijonu, ki poseča francoski licej in se tako lahko priučil jeziku kot pravi Francozi. Isto načelo upoštevajo Srbi in mnogi drugi narodi. Saj je to isto kot je bilo pri nas pod Avstrijo, ko je bila vsi višja gimnazija še nemška in so se naši dijaki relativno dobro izveščali v nemščini. Seveda je bilo to je prisiljeno in v svobodni državi kaj takega ne more in ne sme biti načelo. — Je pa druga možnost; da ustanove namreč pripadniki svetovnega naroda — kot to delajo zlasti Francozi (redovniki ali laikji) — svoje zavode v tujih državah, v katerih se potem del mlad ne domačega naroda lahko resnično nauči francosčine. Ta način je razvit iz Bolgariji, Rumuniji, deloma v Srbiji in drugod po najrazličnejših deželah.

vračal iz gostilne domoy; krogla samokresa mu je prebila glavo. Tega so sedaj fašisti, kakor povedano, slovesno proglasili za svojega svetnika-mučnika. Bil je nasilnejši in pretepač prve vrste. Svoji ženi je takoj po poroki mašno slovensko knjižnico sekirno razsekal v kose in ji prepovedal vsako slovensko besedo v hiši, dasi njegova pokojna mati si znala govoriti drugo kot slovensko. Svojim družicam dojam otročičem je strogo prepovedal zahajati le slovenskemu krščanskemu nauku. Ž žena se vedno pretepač in jo davil.

Ko so 1. 1918. Italijani zasedli Istro, se je v ojakom vedno usiljeval za propagandista italijanske misli in jih hujskal proti mirnim domačinom ter negotvarjal za internacijo slovenskih duhovnikov, češ, da so protivni in sovražni Italijanski državi samo, da je dobil dovoljenje nositi puško, kar je bilo drugim strogo prepovedano. S puško je vedno divjal kot nor ter nadlegoval mirne domačine in svojo ženo tako, da so mu morali karabinerji puško zopet odvzeti.

Fašizmu se je takoj ponudil v službo, da dobi fašistovsko karabinko, dobro plačilo in da nadleguje mirne ljudi. Takoj je zbral par njemu enakih pretepačev in ustanovil naskakovalno škvadro fašistov in takoj predlagal direktoriju fašija v Tiranu, da bi kanonika Mateja Škerbec, domačega župnika-dekana o polnoči l. 1920.-21. za novoletno voščilo s silo odvedli in ga postavili v vodo pod milinskega kamna reke Dragonja in ga tiščali pod jezom v mrzli vodi, da se omagan prevrne v vodo. Temu so se uprli italijanski fašisti, a so pristali na drugi predlog, da ga dne 11. aprila 1921 naspadejo v župnišću z naskakovalno četo 40 mož, kar so tudi izvršili. On je s svojim, dne 1. junija 1924 tudi ubitim tovarišem Antonom Gorela povzročil, da so fašisti zažgali senenike in stočili vino po kletih poštenim kmetom v St. Petru.

Zbral je pred praznikom vseh svetnikov zvečer svojo škvadro fašistov in jih hujskal, da bi šli nad domačega župnika in ga s samokresi prisilili na italijansko pridigo.

Svojo hrabrost je kazal le proti slovenskim duhovnikom, mirnim domačinom in svoji ženi, a drugače je bil strahopetnež prve vrste.

Enkrat je njega in njegovo naskakovalno četo poklical direktorij fašija v Tiranu in je te junake hotel poslati na pohod v staro kraljestvo nad italijanske komuniste. A junak Derin se prestraši, vrže fašistovsko karabinko v koruzo in s svojo škvadro pribiže domov v Krkavce.

To junaštvo mu je pozneje, prosečemu za brezplačni krstni list za vpis v »milizia nazionale«, očital njegov župnik Škerbec. Rekel mu je: »Ali veš ti strahopetnež, kaj je »milizia nazionale«? — To je po namenu duce Mussolinija četa mladih, hrabrih bojevnikov, ki so pripravljene brezplačno žrtvovati svoje življenje in preliti svojo kri za svojo domovino Italijo, kadar in kamorkoli bi jih poklical hrabri duce. Ali boš ti strahopetnež in tvoji škvadrasti to storili? Ali ne boš bežal in vrgel karabinko v koruzo, kakor zadnjič v Tiranu? Ti kažeš svojo hrabrost le proti mirnim domačinom in proti meni svojemu župniku, ki si me hotel s karabinko prisiliti za italijansko pridigo, a drugače si glede hrabrosti za našo novo domovino Italijo s tvojo škvadro vred strahopetnež prve vrste. Zdaj pa pojdi in povej direktoriju fašija po pravici vse, kar sem ti rekel.« — Prebledel je sramu in jeze in vprašal: »Kdo vam je to povedal?« Odgovor: »Tvoj tovariš fašist Pepin Breč...« Zopet se zadržal: »To ni res, on je obrekovalec, ga tožim, a vi boste morali pričati.« Odgovor: »Svobodno.«

Odšel je takoj tožiti svojega tovariša fašista radi razžaljenja časti in poklica za pričo župnika in svoje tovariše. Pravda se je vlekla več mesecev, priče so potrdile pod prisego resničnost strahopetnosti fašista Derina, in ta je moral plačati čez 2000 lir sodnijskih stroškov, dasi ga je zastopal tajnik fašija znani odvetnik dr. De Petris iz Kopra.

In takega hrabrega junaka sedaj fašisti proglase za svetnika mučenika in za žrtev fašistovske dolžnosti?

Ker je bila blamaža za fašiste prevelika, tedaj je moral župnik Škerbec to plačati s svojim izgomom dne 23. novembra 1923. A značilno! Isti dan leto pozneje je bil ustreljen junak fašist Derin.

S tem hočem le reči, da bi moral vsak narod imeti večji kader inteligence, ki bi suvereno obvladali najrazličnejše jezike, eni te, drugi druge. Le na ta način je mogoče nastopati v besedi in pismu pri raznih narodih, le tako je mogoče ustvarjati res široko, na svetovnem višku stoječo kulturo doma, a kateri skupni zgradbi prispejajo poznavalec tujih pridobitev vsak svoje doneske. — Da je nam Slovencem obojega silno treba in bo še treba, je menda jasno. Da spada ta pouk že takoj v I. razred, zato je razlogov dovolj. Učenec mora imeti za tak jezik kar največ let na razpolago. Tudi se je v mlajih letih začetkov jezika lažje učiti kot v starejših, kot to pove vzgled pri materinščini. Zlasti pravilne izgovorjave se najlažje pričuti v prvi mladosti. Meni se zdi danes prvo leto srednje šole tako rekoč za cilje srednje šole izgubljen čas. Da se pa omogoči vstop v gotove srednje šole še kasneje ali od drugod, naj bi se poučevala tuintam na meščanski šoli tudi francoščina (ev. prosto). — Mimogrede rečeno se mi ne zdi pametno, da se poučuje na meščanskih in učiteljskih šolah oficijelno le nemščina: tudi tu naj bi bilo dano več možnosti, kar bi gotovo prav prišlo raznim krogom obrtništvu in učiteljstvu, ker bi jim odpiralo širše poglede v svet.

Toda znanje je enega svetovnega jezika, pa nazibilo že katerikoli je naš kvarno, ker zavajajo v enostranost: tako mi boste mogoče ugovarjali. Ta enostranost, v kolikor se naroda tiče, bi se paralizirala s tem, da bi bila daleč večja izbira jezikov. Pri pojedincu bi res da še ostala, a bi ne bila več tako usodna, ker bi ne nastopala v eni istomerjenj masi. A čeprav v principu ne bi maral zahtevati od vsakega srednjšcolca, da se mora poleg srbhrvaščine — čeprav le na višji stopnji — učiti dveh svetovnih jezikov, bi vendar hotel dati takšno možnost vsem ljudem, ki čutijo za to naddarjenost, voljo ali potrebo. Danes imamo z nemščino izredno velike križe. Mladinci se nekako upira, zato se je prej že na višji stopnji poučevala večina bolj kot luksusa, tako da jim v višji dela sedaj

Temu podoben je drugi junak, njegov brat Peter Derin, ki ne spregovori niti besedice več slovensko in hujska domačine proti zahajanju v cerkev, češ, da so vsi obiskovalci cerkve sami nevedneži (ignoranti).

Voditelj vseh sedanjih izgedov je učitelj domačin Ivan Deluk, nezakonski sin domačinke, ki se je sedaj iz sramu in zaničevanja do slovenskega rodu prepisal na ime »De Luca«. Prve nauke mu je dejal v slovenski šoli župnik Počivalnik. Je bil duševni slabši in se je udnjal poitalijanskega načelniku »Lega nazionale«, da ga je brezplačno vzdrževala na italijanskemu učiteljskiu in ga vzgojila v pravega odpadnika in sramotilca lastnega rodu.

V svoji duhovnosti je študiral temeljito tri leta samoj prvi razred pripravnic. Pri naturi so mu italijanski profesorji spregledali in ga milostno usposobili za učitelja. Bil je nastavljen ta »bel Gijovani« tako imenovan, v Kopru. V šoli brez vsake discipline, otroci 2. razreda so ga vedno slekli, je moral zapustiti šolo v Kopru in so ga milostno poslali v Trst. A tudi tu ni šlo naprej.

Med vojno je z materjo veržil in se tako preživljal. Po razsulu se je takoj udnjal italijanski vojski za propagandista.

Pri nastopu fašija se je prvi ponudil v službo, postal načelnik naskakovalne čete in je vodil škvadro pri napadu na škofa dr. Karlina v škofijski palači.

Znan je po vsej Istri kot vodja fašistov na raznih pohodih, na vesti ima vsa izvršena grozodejstva in vse napade na razne slovanske duhovnike in na cerkve.

V privatnem občevanju je tudi ta človek pravi strahopetnež, a ko obleče črno srjaco in se postavi s karabinko na čelo škvadre, je kakor Lucifer, vodja hudičev, izpuščen iz pekla.

Ker se je izkazal za najvzornejšega izmed vseh istrskih fašistov, so mu za plačilo dovolili verižništvo z zlatom in ga nastavili zopet za učitelja. A ta posel mu je postranska stvar. Učiteljsko mesto si izbira zdaj tu zdaj tam, kamor se mu poljubi. Večinoma preseda s fašisti v gostilnah, ali jih vodi na razne pohode, dobro vedeč, da sme delati raznovrstne zločine nekaznovano.

Ko je zadnjič vodil krkavške fašiste na naskok cerkve v Kaštaboni, so ga karabinerji sicer navidezno zaprli čez noč, a ga drugi dan takoj spustili na svobodo.

Za časa svetovne vojne so bili vsi navedeni junaki navdušeni avstrijanci! Ovajali so zavedne Slovence za srbiofile in sovražnike Avstrije orožnikom in jih nagovarjali za internacijo, posebno slovenskih duhovnikov in učiteljev, n. pr. slučaj župnikov: Mandič, Škerbec, Čemažar in učitelja Orel. — Vpili so pred župniščem v Kerkavcih: »Abbano i preti slavi, srbiani, traditori della Austria! (Doli s slovenskimi duhovniki, srbijani in izdaljenci Avstrije!) « Viva la Austria! »

Za časa vojne z Italijo — ali niso svojega lastnega voditelja župana Bartolici očrnilli za izdajaleca in v šolskem svetu zahtevali slovenski zapisnik, potem ko so bili malo preje zahtevali samo italijanskega? Ali niso predlagali odstranitve italijanske mislečega občinskega tajnika De Gravisija?

Ali je g. ministrskemu predsedniku Mussoliniju znano, kakšni tipi sestavljajo fašistovske škvadre v Istri, ki sramotijo staro kulturno ime Italije s svojimi teppistiniimi zločini? Ki strahujejo Cerkev in duhovščino in vsrjijo bogoskrunstva, navidezno v interesu Italije, v resnici pa le iz svojih osebnih zločinskih maščevalnih instinktov? Da li sme kulturni svet pričakovati, da bo šel italijanske vlade, ki je sovražnik vsake anarhije, razgalna to anacionalno, brezvrsko in brezmorale sodrgo, katera Italijo pred svetom kompromituje? Da li g. ministrski predsednik v svrhu vzdrževanja reda in okrepjenja domovinskih čuvstev pripadnosti k Italiji v obmejnih pokrajinah rabi bande, sestavljene — žalibog! — iz slovenskih renegatov, katere je slovensko ljudstvo zbog njihove neznačajnosti in zločinske nature že davno izvrglo iz sebe? Ali so nepridipravi, delomrčneži in delinkventski tipi predstavitelji italijanske misli in kulture?

ob starih, izjemoma pri nas v Sloveniji obdržanih zahtevah, precejšnje težave. Zdaj zopet naj bi se začela po oficijelnih naredbah šele v višji, a se je dovolil prosti pouk že tudi v vseh razredih nižje. Kako bo potem izgledalo poučevanje v višjih, ko bodo eni že precej znali, drugi pa še nič, si res ne moram prav predstavljati. Ta anomalija se ne bo mogla držati. Ko bi obveljal Westrov predlog v na nižji stopnji obveznem pouku nemščine, v višji pa še francoščine, bi bile te težave odpravljene. Še lažje bi bilo, če bi dopuščal tudi zamenjavo obeh jezikov, tako da bi lahko v slučaju želje ali potrebe stopila na mesto nemščine v nižji francoščina. A potem bi se bržčas pokazala mnogokje ista neprilika z nemščino kot jo imamo sedaj.

Zato je moja misel ta: drugi svetovni jezik naj bi se upeljal na realnih obligatno, drugod pa relativno obligatno, to se pravi; kdor bi se v I. razredu odločil zanj, bi se ga moral učiti do konca srednje šole (ev. le do konca nižje), recimo po 2 tedenski uri. Na ta način bi bilo ustrezno i resnosti pouka i željam in potrebam bolj nedarjenih dijakov, manj nedarjeni ali manj stremelji pa bi bili rešeni vsaj enega bremena in bi lažje uspevali v ostalih predmetih.

Dnevne novice

★ **Neresnične vesti o ukinjenju invalidskega doma v Ljubljani.** Med invalidi se je razširila vest, da misli vlada ukiniti Invalidski dom v Ljubljani in protezno delavnico premestiti v Zagreb. Uredništvo se je informiralo o tej zadevi pri ministru socialne politike, katero vam sporoča, da so vse te vesti popolnoma neresnične.

★ **Sporočilo poslance Fr. Smodeja.** Poslanec Smodej je težko zbolel na hripi in po zdravniškem navodilu 14 dni ni smel zapustiti postelje oziroma sobe. Zato ni mogel na številna pisma, ki so bila nanj poslana, odgovarjati, kar naj blagovoljivo vzeti na znanje vsi, ki so se v katerikoli zadevi obračali nanj. Šele v torek, dne 22. t. m., je mogel iz sobe in je prišel v narodno skupščino.

★ **Umril** je dne 19. februarja v 84. letu starosti Lavrin Janez, bivši posestnik in dolgoletni cerkveni ključar v Čemšeniku. Pogreb pokojnega se je vršil, dne 22. februarja, ob obilni udeležbi čemšeniških župljanov in sorodnikov. Naj v miru počiva!

★ **Poročil** se je dne 23. februarja v Motniku gosp. Dimait Rudolf, podpredsednik finančne kontrole z gđ. Pungartnik Matildo, hčerko gostilničarja in posestnika v Motniku. Bilo srečno!

★ **Vinska razstava in sejem v Ljutomeru,** dne 3. in 4. marca 1927. Razstava in sejem ljutomerskih vin, ki ga priredi iz gospodarskih delavcev sestavljen odbor, ne bo nudil interesentom samo najboljših vin iz ljutomerskega okraja, ampak iz celega vinarskega okolišja, ki ga nazivamo Ljutomerske gorice. Da bo na razpolago res prvovrsten pridelek, za to jamčijo številne prijave. Razstavljalcem iz ljutomerskega vinarskega okolišja se bodo pridružili najboljši vinogradniki iz gorie radgonskega okolišja, katerih prideleki tudi uživajo star sloves. Za rastavo in sejem v Ljutomeru vlada veliko zanimanje, ne samo pri nas, ampak tudi v bližnjem inozemstvu. Polovčna vožnja zasigurana. Potnik kupi na odhodni postaji cel vozni listek, ki velja s potrdilom razstavnega odbora tudi za povratno vožnjo.

★ **Esperantska prireditev v Rušah.** Člani esperantskega krožka Ruše prirede sporazumno z esperantskima kluboma Maribor in Sv. Lovrenc na Pohorju ter s sodelovanjem članov mariborskega gledališča gđc. Udovič in gospodov Rasbergerja in Harastoviča na dan ustanovljenja svojega kluba v soboto, dne 26. t. m., umetniško-zabavni večer v gostilni gospe Erbotič (Novak) v Rušah. Začetek ob 8. uri.

★ **Odmevi lovske zabave.** Vsi posetniki letošnje lovske zabave soglašajo v tem, da tako dobrega vina, kakor na lovski zabavi, že dolgo ni bilo dobiti na sličnih prireditvah. Z več strani nas sprašujejo, čegavo vino smo točili. Nas to priznanje le veseli in drage volje zaupamo radovednežem, da so bila vsa vina označena z lovskega etiketami »Zajčja kri«, »Lisičja solza« in »Jelenja ježa« iz sloveče kleli veletrgovca Petra Stepiča iz Spodnje Šiške. — Odbor SLD.

★ **Pri pomanjkanju teka, slabem zeloden, počasni prebavi, težavah pri prebavi, zaprtju, koprivastih izpahkih, srbečici oprostite naravnost!**

III. PREDPUSTNA PRIREDITEV

GRAFIKE

PUSTNO SOBOTO

26. FEBR.

V KAZINI

na »Franz-Josef« grentica telo nabranih gulobnih plinov. Ze stari mojstri zdravilstva so priznali, da je »Franz-Josef« voda vseskozi zanesljivo odvajalno sredstvo. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

★ **Nogavice, vezene in žepne robce** kupite najceneje v trgovini Oswald Dobeic, Ljubljana, Pred škoščijo 15 in Sv. Jakoba trg 9.

Ljubljana

○ **Dijaška proslava sv. Stanislava in sv. Alojzija** bo v nedeljo 13. marca ob 8 zvečer v dvorani Uniona. Prijatelji naše mladine že danes vabljivi!

○ **Rokodelski dom.** V nedeljo bo v dvorani Rokodelskega doma običajna predpučna prireditev v večjem obsegu. Otvoril jo bo pevski zbor, ki bo pod vodstvom g. prof. Marka Bajuka pel zbere: Ant. Foerster, Planinska; Jakob Aljaž, Občutki in V. Vodopivec, Zaba svatba. Sledili bodo raznovrstni šaljivi prizori, burka-trode'anka »Zdravnikov strežnik« in posebno vabljliva točka »Peregriac« s petjem in godbo. Rokodelsko društvo bo tudi letos ustrešlo vsem željam svojih članov in prijateljev, ki jih imajo z ozirom na prireditev na pustno nedeljo. Pričetek ob 7 zvečer.

○ **V spomin umrlega Urbana Zupanca** je daroval univ. prof. g. dr. Karel Ozvald za revne otroke v zavodu za socialno higijensko zaščito dece v Ljubljani 100 Din.

○ **»Krekova mladina«** Ljubljana. Nocoj ob 8 predavanje p. dr. Tomčina samo za ženske članice. Polnoštevilo!

○ **Promocija.** V soboto 26. februarja ob 12 bo g. Leo Pompe, sin pokojnega dr. Franca Pompe a, na ljubljanski univerzi promoviran doktorjem pravoslovja.

○ **Občni zbor Kola jahačev in vozačev v Ljubljani** se vrši v ponedeljek 28. februarja ob pol 9 zvečer v dvorani Kmetijske družbe na Turjaškem trgu z že objavljenim dnevnim redom. Vabijo se ponovno vsi člani in članice na polnoštevilo udeležbo.

○ **Gosposka ulica** je brezdvomno ena najbolj zanemarjenih ulic v Ljubljani. Tega ime na ulica pač ne zasluži. Pristožalo bi ji bolj ime »razrgana« ali pa »beraška« ulica. Tlak ob tej cesti je tako razdejan in slab, da je za mesto naravnost škandal. Celi tolmunji luž stoji po tlaku. Skakati moraš kakor korozor čez te pečine in breadna, če nočeš zajeti v čevlji mlakuže; kaj pa še le zvečer ob slabi razsvetljavi! Previdno stopaš, da ne zabredeš v kotanjo. Misliš, da boš stopil na bolj čisto mesto, pa čof, stopiš do gležnjev v umazano mlakužo. Onečediš si pri tem še obleko, da si marogast kakor cebra. Uljudno prosimo slavni mestni magistrat, da popravi tlak in da nekoliko bolj skrbi za »gosposko« ulico. — Prebivalci Gosposke ulice. — Zopet druga pri-tožba pa se glasi: Pasanti Vošnjakove ulice (prej Cesta na gorensko železnico), katerih ni malo, ker pasira po tej poti skoro polovica Šiške, bredemo blato da je joj. Ali slavni mestni magistrat nima nobenega delavca za to ulico, da bi malo postegal blato? Mogoče je tudi še kaj peska na razpolago? Prosimo!

○ **Cestnemu nadzorstvu mestnega magistrata** priporočamo, da si izvoli prijazno ogledala Trnovsko predmestje, posebno pa Karunovo ulico in Cesto v mestni log, ki sta naravnost klasičen zgled slabih in pa skrajno zanemarljenih cest. Govorje se sicer, da cestno nadzorstvo ne popravlja teh cest zato, ker misli v najkrajšem času vse ceste in ulice v Trnovem asfaltirati in čaka samo še na smolo, ki so jo baje odkrili v velikih množinah v Culukafriji. Ali bi ne bil že čas, da slavni naslov ta »zgrade« ceste prenese tačas na kak drug kraj, recimo v Log? Če je pa to nemogoče, pa naj mestni magistrat po lastni ceni odstopi par sto parov tistih izbornih škornjev, ki jih uporabljajo mestni delavci ob času hudih nallivov in poplav. — Na pomoč torej, da ne poženemo! — Slavno nadzorstvo pa z ogledniki previdno stopičaj ali pa si naj da postaviti ob pričetku »Trnovskega Blata« najvišjo lestvo mestnih gasilcev in raz njo prešdira položaj, ker nevarnost, da kdo, ki ni vajen takih potov, utone, je velika! — Prizadeti!

○ **Cepljenje prašičev proti rdečici v Ljubljani.** Kdor želi dati v tekočem letu svoje prašiče cepiti proti rdečici, naj to javi pismeno ali ustno mestnemu magistratu (popisovalni urad) do 15. aprila s točno navedbo svojega naslova in števila prašičev, nakar bo mestni veterinar izvršil cepljenje proti običajni mali odškodnini po dvorcih.

○ **Napad.** Včeraj zjutraj ob eni je šla Majda T., železničarjeva hči, preko Tabora v Zeleno jama. Na Taboru jo ustaviša dva neznanca moška s klicem »Stoj! Denar ali pa življenje!« Majda jima v strahu izroči italijansko-slovenski slovar ter nato hitro pobegne v smeri proti kolidvoru. Ker se je zadnje čase pripetilo že več napadov na mlada dekleta, hoče policija slu aj strogo zasledovati.

○ **Tatvine.** Neki delavec Albert je bil aretiran, ker je ukradel v gostilni pri Stefanu stare hlače, vredne 35 Din in jih prodal za 30 Din. Ker je izjavil, da bo škodo poravnal, so ga izpustili iz zopora. — Železniškemu uradniku Doretu Matalu je nekdo ukradel velikega ovčarskega psa.

○ **Popravek.** V našem večernjem poročilu o požaru je tiskarski skraj napravil iz imena tajnika velesajga g. Zoisa — g. Zorca, kar s tem popravljam. (G. poročevalec! — Ti-

Ali si član Mohorjeve družbe!

skarski skrati ne pozna imen vseh ljudi, ki so udeleženi pri tej ali oni stvari, zato prosim, da pišete vsaj imena čitljivo!

Policijske vesti. Aretirane so bile štiri osebe: dva polepuha, ki inata poleg drugega na vesti še več goljufij, dalje neki veseljak, ki je dajal svojemu veselju preglasnega duška, in nekega moškega radi tatvine. Prijavljenih je več tatvin, en nočni napad, en slučaj kaljenja nočnega miru ter devet prestopkov cestno-policijskega reda.

Neverjetna pocenitev vin za pustne dneve. Glej tozadenev inserat v današnji številki. Po Din 8 liter prodaja najboljša (tudi štajerska vina), dokler traja zaloga. Prodaja od enega litra in več.

Bučno olje najceneje pri Kolšek u. Dunajska cesta št. 47.

Maribor

Krščanska ženska zveza ponovno vabi vse svoje člane in članice na redni občni zbor, kateri se vrši, dne 27. t. m., ob 4. uri popoldne v Zadrugni gospodarski banki na Aleksandrovi cesti. Za vse članice udeležba obvezna.

Izredni občni zbor podružnice SPD v Mariboru, se vrši nočjo ob 19. uri v restavraciji Narodnega doma. Ker je na dnevnem redu sprememba pravil in reorganizacija SPD, je važno, da se vsi člani občnega zbora udeležijo.

Strelsko društvo. Danes zvečer se vrši pri Zamorec ustanovni občni zbor osrednjega Strelskega društva v Mariboru.

Moško učiteljske, ki je bilo radi številnih slučajev influence zaprto, je danes zopet odprto. Vendar je število bolnih dijakov še tako veliko, da manjka po nekaterih razredih skoro polovico gojencev.

Smola kolesarskega tatu. V sredo je bilo okrog 18. ure ukradeno 2000 Din vredno kolo strokovnemu učitelju Francu Ferjančiču v Jurčičevi ulici izpred trgovine Tavčar. V četrtek zjutraj pa je pripeljal isto kolo 20 letni plesarski pomočnik Ludovik Ledinek mehaniku Divjaku, ter mu ponujal po nizki ceni na prodaj. Divjak pa je kolo takoj spoznal kot last g. Ferjančiča, poklical je stražnika ter dal Ledineka aretirati. Policija sumi, da ima Ledinek na vesti številne tatvine koles, ki so bile izvršene v zadnjem času v Mariboru.

Aretacija nevarnega postopača. V sredo je bil aretiran Franc Šuster, ki je bil že opetovano izgnan iz Maribora, toda vedno se iznova povrne v mesto, berachi in izmika, kar mu pride pod roko. Pri zadnji aretaciji je imel na sebi skoraj nov rujav dežni plašč, usnjate rujave rokavice, belo-črni volneni svilnati šal in novo sivo športno kapo z znakom »Eber, Ljubljana«. Ker je Šuster navedene stvari skoro gotovo kje izmaknil, se oškodovani poziva, da se javi na mariborskem policijskem komisarijatu.

Policijski drobiž. Policija je izvršila včeraj tri aretacije in sicer 1 radi prepovedanega povratka, 1 radi vlačugarstva in 1 radi odgona. Prijavljenih je bilo 16 raznovrstnih slučajev, med temi dve tatvini, tri osebe radi kaljenja nočnega miru, šest radi cestnopolicijskega reda itd.

Zadeva nežigosanih uteži v Mariboru.

Mariborski merolokusni urad je, kakor znano, avdel pri trgovcih v mostu preiskavo ter zaplenil nekaj tisoč komadov raznih utei, katere je izdelala tvrdka Razinger ter jih opremila sama s ponarejenim kronskim žigom. Tovarnarja Razingerja so aretirali včeraj. Priznal je vse ter izjavil, da mu je izdelal štampiljke za žigosanje uteži neki mehanik Schleser. Policija je nato aretirala tudi Schleserja. Priznal je, da je napravil tri štampiljke za Razingerja na ta način, da je dobil odlive žiga s pravih uteži in po tem modelu je izdelal pečate.

Celje

Prosnetno društvo v Celju namerava na dan 25. marca t. l. prirediti kakor lansko leto prireditev pod naslovom »Materin dan«. Prireditev ob obsegalu nastop pevškega zbora, razne deklamacije in primerne igre ter govor. Vse okoličanske in mestne organizacije prosimo, da na ta dan ne prirede nikakega nastopa svojih organizacij, temveč da se udeležijo vsi te lepe slavnosti, ki naj ima namen, pokazati naši nežni mladini vzor in vrednoto materine ljubezni. Opozarjamo tudi, da se te proslave udeležijo naše občinstvo kar v največji meri in številu.

Napredna mladina kliče s posebnim oglasom na mejdan vse one tovariše naprednega čuta, v katerih je zavaladalo mrtvilo in ki ga hočejo sedaj ubiti na ta način, da se bodo sestajali. Pa če bi na teh sestankih bilo govora tudi o demokratičnih starih, v minulom voljivnem boju so namreč mladini zvrčali vso krivdo za neuspeh na starine in jim obetal, da jih pri prihodnjem občnem zboru SDS v Celju vržejo. Bomo videli, ako se jim to posreči!

Pomladansko zasedanje porotnega sodišča se v Celju ne vrši, ker nima porotno sodišče nikakega nujnega slučaja. Vidi se torej, da v morali še precej napredujemo.

Izredni občni zbor podružnice Rdečega križa se je vršil v sredo popoldne ob dveh

v občinski posvetovalnici pod predsedstvom g. vladnega svetnika g. dr. Žuška. Na zadnjem občnem zboru, ki se je vršil prejšnji teden, se je zbralo izredno malo število članov. Zadnji občni zbor pa je bil prav lepo obiskan, ker so se nekateri bali dozdevne opozicije. Ker pa te sploh ni, se je izredni občni zbor vršil prav mirno in so se vse volitve vršile soglasno. Na dnevnem redu je bila volitev upravnega in nadzornega odbora, ki je izpadla kakor sledi: za predsednika podružnice je bil izvoljen g. notar Avgust Drukar, za odbornike pa naslednji gospodje: mestni opat g. Peter Gurak, mestni župan dr. Juro Krašovec, ga Ela dr. Kalanova, lekarnar Vojko Arko, zdravnik dr. Jakob Rebernik, svetnik Ivo Šubec, gimn. ravnatelj Anton Zupan, ravnatelj Mestne hranilnice Miha Korošec, pravoslavni duhovnik M. Čudič in gđ. upraviteljica Ivanka Zupančičeva. V nadzorni odbor pa: gđ. drogerist Kramer, ravnatelj Kralj in veletrgovac R. Stermecki.

Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani za Celje in celjsko okolico: Gremij trgovcev v Celju naznanja vsem gospodarskim krogom v Celju in celjski okolici, da uraduje referent zbornice v torek, dne 1. marca 1927 od 8. do 12. ure v ravnateljski sobi Prevozne družbe d. d. (poslopje carinarne). Stranke, ki žele o zadevah, katere zastopa zbornica, kaka pojasniti, se vljudo no vabijo, da se pri njem v določenem času zglase.

Brežice ob Savi

Poroke. V nedeljo dne 20. t. m. sta bila v mestni župnijski cerkvi poročena kovaški mojster in posestnik g. Vinko Ferentak iz Brežic in gđ. Pavla Žerjav iz St. Lenarta. Kot priči sta bila navzoča g. Jožef Ferentak, trgovec iz Most pri Ljubljani, in g. Franc Kolar, umirovljeni pisarniški oficijant iz Brežic. Poročal je mestni kaplan č. g. Karel Arlič. — Isti dan sta bila tukaj poročena g. Jožef Simonšek, pos. sin. in gđ. Jožefa Vimpolšek, oba iz Gornje Pohance, župnika Sromlje. Poročal je mestni župnik č. g. Martin Jurhar. Novoporočencema želimo v novem stanu dosti sreče in blagoslova!

Obrtna zveza za brežiški okraj ima v nedeljo dne 27. t. m. ob 10. uri popoldne v posebni sobi gostilne Deržič-Klavžer (poleg frančiškanskega samostana) redni občni zbir z običajnim dnevnim redom. Na zborovanje pride tudi odposlanec Jugoslovanske obrtne zveze iz Ljubljane. Obrtniki, udeležite se številno tega važnega sestanka!

Gledališka predstava. V nedeljo dne 20. t. m. ob 10. uri je vzprijel dramatski odsek tukajšnjega Orla dve veseloljni in sicer: Prvi april ter Fajfa in skledica kave. Igrati sta dobro uspeli in so se igralci potrudili, da so rešili svoje vloge prav povojno. Obisk pa je bil radi mraza in silno neprijetnega viharja bolj slab.

Neizproсна smrt v zadnjem času prav neusmiljeno pobira mlade in stare. Nekateri dan smo imeli kar po dva ali tri mrljice. Tako so umrli v zadnji dobi: Dne 11. febr. ga. Marija Druškovič, roj. Balon, 64 let. — Dne 14. febr. g. Jožef Jurkac iz St. Lenarta, 91 let; Matevž Peček, 48 let, in Ivan Prigora, 79 let. — Dne 15. febr. g. Jožef Jurkac roj. Gorishek iz Curovca, 65 let, in Franc Deržič iz Bukoška, 80 let. — Dne 17. febr. Mato Lončar, 23 let. — Dne 19. uri je umrla komaj 1 uro stara dete ženskega spola tukajšnjega živnozdravnika g. Janka Vizjaka. — Dne 20. febr. Ivan Galič, 78 let. — Dne 21. febr. Luka Štorgel, 70 let. — Dne 22. febr. Janez Geršak iz Bizelskega, 53 let. — V sredo zjutraj dne 23. febr. pa je umrla ga. Karolina Stumberger roj. Leiter po daljši mučni boleznii v 54. letu starosti. Pogreb se bo vršil v petek dne 25. febr. popoldne. N. p. v m.!

Za vpis v Mohorjevo družbo je zadnji čas. Lansko leto je bilo v naši župniji 234 udov, upamo, da bo letos število udov še večje. Za borih 20 dinarjev izda Mohorjeva družba v jeseni 5 lepih in dragocenih knjig. Proti doplačilu pa se lahko dobi celo 9 knjig. Opozarjamo vse cenjene čitatelje, naj čimprej vplačajo članarino ali v župni pisarni ali v kaplaniji, da ne zamude roka.

Slovenska krajina

M. Sobota. Ni se še poleglo iznenadenje, ki ga je povzročila umetno izdelana monštranca in kat. župna cerkev nudi že novo zanimivost. Dobila je namreč pred kratkim križev pot, ki je prava umetnina. Delo je izvršil Müllerjev umetniški zavod v Münchenu. Postaje so izdelane iz žgane ilovice in sicer tako živo, da se človek brez vsake težave lahko poglobi v posamezne prizore. Novi križev pot mnogo pripomaga k povzdigi lepote cerkve, ki je že sama na sebi precej lepa.

Svela jeza. Kar je natresel »Néplap« v zadnji številki na račun samostojnih demokratov, se ne da zlahka spraviti naenkrat pod streho. Je popolnoma razumljivo, da se tako hudeje, ker so sam. demokrati odgnili radičevcem pri zadnjih volitvah do 1000 glasov. Res, da tudi ti glasovi ne bi pripomogli Radiču, odtehtajo pa le precej. Nas veseli, da je tudi »Néplap« začel bičati demagoško liberalcev, upali pa bi si poklicati v spomin one čase, ko so bili gospodje drugačnega menja. Nam pa ne preostane drugo, ko da potrdimo, kar »Néplap« v isti številki prinaša: »Tempora mutantur et nos mutantur in illis.«

Šolske drevesnice. Učiteljsko okraj D. Lendava je na svojem zadnjem zborovanju na Hotizi med drugim razpravljalo tudi o vprašanju šolskih drevesnic. Zbor je prišel do zaključka, da so šolske drevesnice za povzdigo sadjereje zelo potrebne, zato naj se od strani učiteljsva stori vse, da se ustanovijo. Upanje je, da ne ostane le pri spoznanju, marveč da se začne tudi z delom.

Dopisi

Kat. izobraževalno društvo v Suhorju priredi v nedeljo dne 27. t. m. v župnišči slavnost v čast sv. Cirila, apostolu Slovanov, s petjem, deklamacijami in govorom. Začetek ob 3. uri popoldne. — Vabljeni vsi člani!

Mozirje. Prosnetno društvo je dne 20. t. m. vzprijelo igro »Divji lovec«. Igrali so se v dejanje tako dobro uživali, da ni bilo pri resnih prizorih običajnega neprimernelega smeha. Društvo je imelo velik moralen uspeh in bi le želeli, da se vse predstave podajo s tako skrbnostjo, kakor ta poslednja. Igralcem gre zaslužena pohvala.

Kat. pros. društvo v Dolu pri Ljubljani ponovi na pustno nedeljo ob 3. uri popoldne zabavno igrta Martin Krpan. Cene znižane. K obilni udeležbi vabi odbor,

Prosveta

Hrvati in Slovenci na mednarodnem glasbenem festivalu v Frankfurtu v l. 1927.

Mednarodna družba za sodobno glasbo priredi letos festival v Frankfurtu o. M. Prvič se bo pri tej priliki izvajalo delo južnega Slovana pred tem mednarodnim forum za moderno glasbo. Jury je sprejelo delo hrvatskega rojaka dr. B. Širole »Oratorij sv. Cirila in Meloda«.

Avtor je dne 22. t. m. posetil Ljubljano in priredil o skladbi predavanje, h kateremu je Glasbena Matica povabila vse naše skladatelje in glasbene kritike (obema iskrena hvala za pažnjo!). Delo je v libretu deljeno v 4 »knjige«, ki vsebujejo epizode in legende iz življenja obeh blagovestnikov. Vsa skladba je pisana za peteroglasen zbor in soli. Stilno kaže značilnosti avtorja kakor lani izvajana njegova »Abrahamova žrtve«, namreč poseben eklektičizem »narodne«, koralne in polifone muzike po analogiji tristo let starega a capella. Redkeje kakor v prejšnjem oratoriju gre za harmonske in ritmične efekte, prevladujeta splošno linearni koral in polifonija. Nevidni je v tej skladbi prešla balkanska narodnoglasbena lineariteta v koral, ki se čuti povsem samobesni umiljiv v tej formi, kakor bi to bil balkanski monopol (Bizanci). To dejstvo, dalje, če me ne vara prva impresija, jasna arhitektonika z efektivno razporedbo malo danih izraznih sredstev (le zbor in soli), solidna obdelava zelo modernega glasbenega telesa, so poleg originalnosti zamislaka vrline dela, ki so pripomogle hrvatski in z njo jugoslovanski glasbi do prvega mednarodnega uspeha.

Pri izvedbi dela bo sodelovalo več Slovencev: zagrebško »Kolo«, ki bo s skladbo na festivalu nastopilo, vodi naš rojak g. prof. Srečko Kumar, kot solisti sodelujejo še gg. Rijavec, Banovec in Betetto.

Tako smo južni Slovani vendarle dosegli nek uspeh, h kateremu Hrvatom in dr. Širolu iskreno čestitamo, Slovenci pa bodo mogli zlasti pripomoči k uspešni izvedbi dela. S. V.

Glasba

Današnji vokalni koncert belgrajskega akademskega pevskega društva »Obilice« ima sledeči program: Marinković: Ej, truači Mokranjac: Njesi svjati, Hristič: Svjati Bože, Stolcer-Slavenski: Romarska popevka, Hristič: Dve pobožne pesme. Drugi del: Bajšanski: Dokler ulica spi... Stolcer-Slavenski: Ej, sastali se čaplijski tatari. Mokranjac: Kozar. Gotovac: Pesme čuda i smjeha. Mokranjac: X. rukovet. Tretji del: Gotovac: Koleda s spremljevanjem klarinetov, fagotov in tolkal, in Mokranjac: V. rukovet. Zbor nastopi v imponentnem številu 100 pevcev in pevč pod vodstvom

Zanimivosti

ANGELOVA POMOTA.

(Iz romana mala Yvonna od Jeroma Tharaud.)

Otroci v samostanu so imeli svojega ljubljence, starega osla Tobija, od katerega se niso mogli ločiti v prostih urah. Tobija je nenadoma obolel. Istega dne je obolel tudi stari samostanski župnik. Teden pozneje je duhovniku odleglo, Tobija pa je poginil. Yvonne je čula od sester, da bi se spodobilo čestitati gospodu župniku k ozdravljenju, ker je vedno tako ljubil otroke. Yvonna je takoj zlezla v kottiček in napisala sledeče pisemce: »Dragi gospod abbé! Bog je poslal zopet na zemljo svojega angela, da bi mu prinesel novo dušo v nebo. Angel pa se je zmotil in je vzel dušo starega Tobija, namesto da bi vzel vašo. Jaz sem zelo vesela, da ste zopet zdrav. — Yvonne.«

Zamislila se je s peresom v ustih. Ali ni nespodobno nekako izrabiti veselje, da je ubogi Tobija umrl. Življenje je pač težko! Izročila je svoje pismo sestri, da ga pošlje na naslov. Stari duhovnik je bil ganjen do solz, ko ga je čital. Mati prednica pa je svečano izročila Yvonnino pismo sestri knjižničarki, da ga spravi v zgodovinskem arhivu starega samostana.

LOV NA DIVJE ZVERINE V SVRHO FILMANJA.

Ujeti divje živali pred lečo filmskega aparata, je mnogo težje kot pa streljati jih s puško. Te vrste šport je tudi nekaj mučnega, razburljivega in groznega. Tehnično je najtežje izmed vseh filmskih produkcij, polno nevarnosti in ovir, tako da bi vsakemu neizkušemu že pri prvem poskusu priti v bližino živali, lasje osiveli. Tu ni nobenih mehaničnih pripomočkov ali kakih zastorjev itd., s pomočjo katerih je mogoče doseči pravilne svetlobne efekte. Vse to si je treba poiskati naravno in se živali približati kolikor mogoče blizu.

Prvotni filmi divjih zverin so bili le motni in težko razločljivi, ker so se delali le od daleč s telefoto-lečami, tako da se je videlo, kot bi bile živali v megli. Dandanes pa publika zahteva prvovrstne in jasne slike in zato mora fotograf skušati, da pride kolikor mogoče v bližino živali. To pa ni lahko.

Divje zveri imajo splošno slab vid, toda zato pa tem boljši vonj in raziskovalci trdijo, da divje zveri na večjo razdaljo vohajo nego pa vidijo. Na odprtem polju približati se živali s kamero v roki, je skoraj izključeno. Ako ima fotograf srečo, se celj čredi še kolikor toliko približa, toda prvi poskus postaviti aparat na stojalo, je signal zanjo in zaman je bil ves trud. Ko se čreda ustavi in se ji zopet približa, se igra ponovi in tako dalje, dokler ni filmar tako utruden, da ne more več za njimi. Da bi se jim približal preoblečen v žival, pa naj si bo še tako posrečeno, da te še celo domačini ne spoznajo, vendar pa je žival le težko ali sploh nemogoče zmotiti. Tudi drevesom in grmovju, ki hodi okoli, živali ne zapujajo.

svojega dirigenta, opernega kapelnika Matačića. Začetek koncerta točno ob 20. uri v Unionski dvorani. Vstopnice so v predprodaji v Mاتیčni knjižarni.

Knjige in revije

»Mladost«, glasilo Orlovske podzveze v Ljubljani. Prejeli smo št. 2. s sledečo vsebino: K. Cerin: Vztrajaj! — Ali veš, kaj je čas? — Sv. pismo k socialnemu vprašanju. — F. Strah: Suh list. — V. Winkler: Bridkost. — V. Winkler: Ljubljana. — D. Ulaga: Na smučarskem tečaju. — F. Neubauer: Za srečo. — Br. Janez: Rimski mozaik. — V. Kojančič: Delo in treznost. — Nezdono zavarovanje pri Orih. — Tekme. — Sportni pregled. — Iz kraja v kraj. — Od srca do srca. — Izhaja mesečno in znaša naročnina 30 Din letno, za redne orlovske člane in starešine brezplačno. Naroča se pri upravi v Ljubljani, Ljudski dom (pisarna Društvene nabavne zadrage).

»Spomenica na drugi kongres pravnika kraja vine Srba, Hrvata i Slovencev u Ljubljani od 9. do 11. septembra 1926. godine.« Pod tem naslovom je izšla knjiga, ki opisuje delo, izvršeno na ljubljanskem kongresu pravnikov, ki se je vršil lansko leto od 9. do 11. septembra. V knjigi so popisana vsa pripravljala dela za kongres, dalje je točno opisano zborovanje kongresa, referati in koreferati, ki so se predavali na kongresu, so priobčeni v celoti, debata v sekcijah sejaš pa v velikih potezah. Knjiga torej ni samo historičnega, ampak tudi znanstvenega pomena, ker značijo priobčeni referati dragocen prispevek naši pravni literaturi. Zato bi ne smelo biti pravnika, ki bi si te knjige ne omislil. Knjiga se bo razposlala vsem članom kongresa po pošti, dobila se pa bo tudi v knjižarnah za ceno 32 Din.

»Luce«, glasilo hrv. kat. nar. dijaštva. Prejeli smo 9. št. s sledečo vsebino: Dr. S. B.: Tu es Petrus. — M. Orelovsky: Frančišek Asiški — socialni svetnik. — P.: Izvolitev papeža Pija XI. — Fr. Sentinella: Dominikanci v Zagrebu. — Z. Bujaš: Koprnenje. — S. Urban: O treznosti. — M. Ujević: Beseda o književnosti. — M. Ujević: † Ivo Kršnjavi. — S. P.: Vzhodni teden in staroslovenska maša v Londonu. List priporočamo vsem, ki se zanimajo za katoliški pokret med hrvatsko mladino, posebno pa našemu dijaštvu. Izhaja dvakrat na mesec. Letna naročnina znaša za dijake 40 Din, za druge pa 60 Din. Naroča se pri upravi v Zagrebu, Kaptol 27.

»Zdravje«, znanstveno-poučni list. Prejeli smo 2. št. s sledečo vsebino: Dr. J. P.: Smučanje — najzdravejši ljudski sport. Dr. J. Benčan: O raku (nadaljevanje). Dr. Lojze Brenčič: O mlečnem zobovju. — Dr. Bojan Pirc: Kaj pa naša hrana? Prva pomoč (nadaljevanje). Dr. Fr. D. Zdravnik: Bodočnosti. List toplo priporočamo! Naročnina znaša letno samo 30 Din, kar pač lahko skoro vsakdo zmore. Naroča se pri upravi na Zaloški cesti 2. (Higienski zavod).

Dva zelo podjetna filmarja sta se nekoč preoblekla v žirafu in ko sta se nekoliko privadila hoji in drugim podobnostim te visoke živali, sta se podala v puščavo. Slučajno pa sta naletala na levo, kateremu se je ravno ljubilo zajtrkovati. Ker sta fotografu uvidela, da je bolje, ako se če mogoče umakneta, sta to tudi storila in sicer prav hitro.

Mnogo filmov je bilo narejenih izza skritih grmov alj velikih mravljišč, pa tudi to se jim ne posreči vsakokrat. Umetni grm namreč hitro zvane in to je za živali sumljivo. Pri tem je tudi mnogo ovir. V grmu se ne da gibati, kakor bi bilo za film potreba, potem aparat tudi ne deluje povsem neslišno, in pa vsak afriški grm ima zelo dolgo in jako bodeče trnje. Ko čakaš na priložnost, ne smeš ne govoriti, ne kaditi. Ako imaš srečo in potrpljenje, bo trud poplačan, kajti divje živali ne hodijo k vodi le v mraku, pač pa kadarkoli so žeje, in sicer v najbolj vročih urah dneva. Eden teh afriških filmskih fotografov pravi, da je najboljša slika napravil vedno med poldnem in tretjo uro. Tudi se bo v grmovju skrit fotograf prepričal, da je zgorajšnja trditev resnična namreč, da divje zveri dalje vohajo nego vidijo. Slišale bodo da nekaj ropota, namreč kamera, a ker pri nasprotnem vetru ničesar ne vohajo, gledajo v grm in — nič ne vidijo.

Res je te vrste poklic silno naporen in nevaren, toda ako imaš uspeh, je pa obilno poplačan.

NEWYORK V ŠTEVILKAH.

Milijonsko mesto Newyork je nastalo leta 1624. Takrat se je 300 Belgijcev preselilo v Ameriko. Na mestu, kjer danes stoji Newyork, so si postavili kolibe. Iz te nezatne naselbine se je razvil današnji Newyork, ki je štel l. 1925. 6 in četr milijona prebivalcev. Po narodnosti je v Newyorku največ Rusov, palem sledijo Italijani, Nemci in Madjari. Italijanov je več, kakor v Napolju, ki šteje 900 tisoč prebivalcev. Newyork je razdeljen na pet okrajev. Središče mesta tvori takozvani Manhatta, Ker leži na otoku, se ni mogel razširiti drugam, kakor v višino. V Manhatti je največ nebotičnikov. V Newyorku je 187 parkov, 949 gledališč, 399 kinematografov, 100 bolnic, v katerih je stalno okrog 25.000 bolnikov. Hotelov je 300, v katerih je 68.000 sob za 120.000 potnikov. 30.000 učiteljev poučuje na 120 šolah nad 1 milijon otrok. Na tramvajih in zračnih železnicah se dnevno prevozi okrog 7 milijonov oseb. Vožnja stane 5 centov. Letno se pripelje v newyorška pristanišča okrog 300 milijonov ljudi. Celokupna newyorška policija šteje 14.500 mož. 2000 policajev urejuje cestni promet na ulicah. Ta služba je najtežja in jo izvršujejo le najspodobnejši policisti. Policisti so v Newyorku zelo dobro plačani. V razmerju z drugimi mesti je število policije zelo majhno. Zato je v Newyorku 125 detektivskih agencij, ki zaposlujejo nad 2000 detektivov-zasebnikov.

J. Godina C. M.:

Usoda slovenskih misijonarjev na Kitajskem

Dogodki na Kitajskem so za nas Slovence važni tudi radi tega, ker je od njih odvisna usoda ljudi naše krvi. V daljni »državi sredičev«, kakor ponosno imenuje Kitajec svojo domovino v zmotnem prepričanju, da je nebo okroglo, zemlja štiriogolata, v njeni sredini pa da je Kitajska, ima mali slovenski narod svoje odlične zastopnike, čudovito delavne misijonarje in misijonarko. Med misijonarji so nam znani trije frančiškani, starosta Turk, letos misijonski petindvajsetletnik, apostolski proprefekt Veselko Kovač in ravnatelj semenišča Engelbert Avbelj; vsi v osrednji Kitajski (Hupe in Honan, južno od Hankova). Dalje salezijanec Jožef Kerec, katerega proslavljajo tudi portugalski dnevniki zaradi njegove misijonske podjetnosti v okolici Makaoa. Med slovenskimi misijonarkami imenujemo Ksaverijo M. Pirčeva, izobrazbeno uršulinjo iz škofjeloškega samostana. V svatovskem misijonu (južna Kitajska) je po Kristosovemu zgledu postala vsem vse in mnoge pridobila zanj. (V severni Kitajski misijonarji bratje Hrvatje: frančiškana Horvat in Triplat ter misijonar sv. Vincencija Pavlanskega I. Češka.) Ni nam znano, da bi bil še kak drug Slovencec na Kitajskem, čeprav je verjetno, da blišči po obširni nemirni državi gotovo znatno število sibirskih vojnih vjetnikov slovenske krvi, od katerih najbrž marsikdo služi tudi v kakšni kitajski armadi.

Hoteti točno označiti položaj na daljnem vzhodu, se zdi ameriskemu voditelju ameriške, evropske, azijske in afriške pol milijona broječe protestantske izobražene mladine — John Mottu — drzno, čeprav se je pred kratkim vrnil že s svojega sedmega potovanja v te kraje. Zato si upamo o tem le skromno podati mnenja drugih dobrih poznavalcev Kitajske.

Kitajska revolucija je le del svetovnega prevrata, ki se je v državi sredine izobličil v borbo za narodno (politično in gospodarsko) osamosvojitve. Boljševiške ideje in metode so jim le slučajno prav prišle. Globoko upognejni ponos na večstoletno kitajsko kulturo — 2000 let pred Kr. so Kitajci že pisali. leta 600 po Kr. so že tiskali knjige, pri nas 850 let pozneje, pred 3000 leti so poznali vplivanje brona itd. — katerega so ponižale evropske velesile v prejšnjem stoletju (zlasti z zadušitvijo zadnje, tako zvane bokarske vstaje leta 1900), ko so izsilile od Kitajske velike trgovske in politične koncesije (uvozna carina se določila v sporazumu z zadevno državo; sodno oblast nad tuji na Kitajskem izvršuje ne Kitajska, ampak tuja sodnija; v važnejših kitajskih mestih so odmerjeni prostori last tuje države, v katerem je nastanjeno tudi tuje vojaštvo), se je sprožil in neusmiljeno udaril po svojih nasprotnikih. Nositelji osvobodilnih idej so kitajski mladinci, ki so študirali na evropskih, ameriških in tudi prav tako dobrih novih kitajskih vseučiliščih. Zdi se, da je umrl voditelj mladincov Sunjatcen zadel pravo, ko je zastopal nasproti dinastiji vdanim stanovom mnenje, da se naj Kitajska prikoji napredku tujega sveta in tako ohrani svoje mesto na svetu. Ker je to načelo takrat evropskim velesilam (in združenim državam) prav prišlo, so mladine podpirale. Leta 1911 so s prevratom vrgli dinastijo Čing (vladala od leta 1644 in uvedla kito); zato v tem času — ob prevratu leta 1911 — tako vneto odrezavanje kit in uvedli so republiko. Čudovita enotnost ogromne Kitajske (leta 1925 437 milijonov prebivalcev na 8.351.300 kvadratnih kilometrih) se je začela sicer nekoliko rahljati, toda le do neke meje. Pekinški škof lazarist Guebriant (svétnik pekinške vlade) je pred nekaj tedni pri predavanju v Parizu odločno izjavil: Kitajska je enota, združena. Nikar je ne poskušajte cepiti! — Vendar je ta enotnost dopustila sledeča deljena politična (vojaška) območja: Pokrajine na severu so si razdelili generali Feng, Čang in Vu. Južno Kitajsko ima v oblasti vlada v Kantonu (kantonska vlada).

Za usodo naših in vseh drugih misijonarjev bi bilo kaj malo pomembno, kdo vlada na Kitajskem, če bi šlo samo za politično oblast. Toda omenjeni generali in vlada imajo programe, ki so misijonarjem bolj ali manj naklonjeni. Nekateri programi črtajo vsako

zvezo s krščanstvom, drugi so svobodoljubnejši. General Čang (co-lin; severna Kitajska ob obali) je kitajskih konservativnih nazorov, zato je za staro kitajsko vero, kitajske klasike in naklonjen pregnani dinastiji. Vojaško se naslanja na Japonsko in ima dobro izvežbano vojaštvo. Očitajo mu kapitalistično reakcionarstvo. General Feng, »krščanski general« (protest krščen, obvlada pokrajine zahodno in jugozahodno od Pekinga), zastopa republikansko in svobodoljubno mišljenje, kakršnega so se navzle kitajski dijaki na ameriških vseučiliščih. Krščanstvu ni neprijazen, čeprav ne vidi rad tujih misijonarjev. Je pa odločno proti dinastiji in je leta 1924 ekscesarju znižal položajno na eno šestino prejšnje vsote. Vojaško se vzdržuje z rusko boljševiško pomočjo (dovoz od severa pozimi težaven). Priznava zavetništvo z Rusi, toda ne z idejo boljševizma. Fengov nasprotnik in mejaš na jugu je general Vu (pei-fu). Vu je povsem protikršćanskih nazorov. Krščanstvo mu je sáho prva stopnja tuje politične nadvlade. Naklonjenost prebivalstva ob »Rumeni reki« si je ohranil zato, ker v nevarnosti ni nikoli bežal za tuje kanone, kakor nekateri drugi, ampak je vedno vzdržal na kitajskih tleh. Vu je v nesrečnem vojaškem teritorialnem položaju, ker ga kakor v kleščah pritiskata general Feng (od severa) in vojaštvo kantonske vlade (od juga), kateremu je skoro docela podlegel in ni nič pomagalo, da je porušil nasipe ogromne reke in tako napravil nepregledno škodo. Važna je kantonska vlada, ki si že dalje časa prisvaja kompetenco nad južno Kitajsko in neodvisnost od pekinške skupne vlade. Ideja kantonske vlade je tista o miroljubni človečanski republiki, ki bo pa vendar morala marsikak stavek svoje zgodovine zapisati s krvjo. Sorodnost z boljševizmom je s tem že označena. In tudi v resnici ruski častniki vežbajo kantonsko vojaštvo. Kamor dospajo, ustanavljajo občinske sovjetse. Teško je označiti njeno stališče do krščanstva. Izgredi proti kristjanom, zlasti proti misijonarjem, bi dokazovali, da je skoro absolutno nasprotna, toda na prošnjo kantonskega in honkonskega škofa izda na željo vsakemu katoliškemu misijonarju priporočilno pismo, ako se ne vmešava v politične zadeve. Kantonska vlada si je pridobila s svojimi vojaškimi uspehi toliko ugleda, da se z njo pogajajo velesile.

Vse te sile so si v marsičem sovražne, toda vsem je skupno nastopanje proti tujcem. Povsod, od severnih mandžurskih pustinj dol do južnega Kantona, vnema kitajska srca ena misel: proč s tujci, ki hočejo gospodarsko in politično zaslužiti Kitajski!

Kaj pa centralna vlada v Pekingu, katero vežejo s tujimi državami razne pogodbe? Nekdo jo primerja seizmografu: registrira vse pretresljuje, toda nanje nima nobenega vpliva. V nekaterih severnih mestih še vzdržuje red s svojim vojaštvom in policijo; v mnogih pa morajo Angleži in drugi sami s svojimi četami varovati svoje življenje in premoženje. Na vprašanje, kakšen bo konec, si bomo tem manj upali kaj reči, če pomislimo, da temu sicer najdalekosežnejšemu gibanju stoji nasproti Anglež (Anglija s kolonijami 244.000 kv. km plus 40.000.000 kv. km s 44 plus 421 milijoni prebivalcev. Pred njenim vojnim brodomjem — 1 milijon brutto ton — Kitajska kar zgine radi svoje neznanosti), ki po pravici piše besedo Jaz z veliko začetnico. Na kopnem ima sicer Kitajska dva mogočna zaveznika, to je razsežnost prostora (kateri je svojčas tudi Napoleona premagal) in Ruse. Toda prislovica pravi, da Angleži še nikdar niso bili premagani.

Vsiljuje se nam vprašanje, zakaj je to politično in gospodarsko nasprotje tako zelo naplerjeno tudi proti misijonarjem? Zato, ker smatrajo tuje misijonarje za politične eksponente tujih držav. Ne tajimo, v kitajski misijonski zgodovini, zlasti v zadnjem stoletju, so zapisane tudi tozadevne napake, ki so jih krščanstvu in tujim vladam nasproti Kitajci najuspešneje izrabljali za gonjo proti misijonarjem. Nemodro politično udejstvovanje nekaterih misijonarjev, (predvsem protestantskih Američanov) in pa dejstvo, da se vse misijonarstvo razvija v senci protektoratov tujih držav, nam da odgovor na gornje vprašanje.

Največ krivde na katoliški strani bo nosila najbrž francoska vlada, ki je redovnike iz svoje države pregnala, na Kitajskem (in tudi drugod) se pa vsiljuje kot največja zaščitnica misijonarjev. Ali bomo zamerili Kitajcu, če bo nezaupen do misijonarja, katerega s pogodbo štiti tuja neprijateljska država? (Izmed 1438 evropskih misijonarjev na Kitajskem je 635 Francozov, 239 Italijanov, 179 Belgijcev, 172 Spancev, 125 Nemcev itd.)

Slovenskim in drugim jugoslovanskim misijonarjem Kitajci sicer ne morejo nič takega očitati, toda kdo bo ločil med stolpnimi Francozov in Italijanov neznatno številce Jugoslovancev; to tem manj, ker niso skupaj, ampak raztreseni po celi ogromni državi in v družbi s Francozi, oziroma Italijani. (Lažje stališče bi imeli, če bi imeli Slovenci določeno pokrajino sami v svoji misijonski upravi, kakor je to v načrtu Misijonišča pri Domžalah.) O frančiškanskih misijonarjih iz osrednje Kitajske nimamo poročil. Iz dnevnega časopisja nam je znano, da so se v tistih krajih (južno od Hankova) vršili boji med kantonskimi četami

in generalom Vu in v katerih je bil Vu premagan. Misijonar Kerec ni dobil na svoje pismo p. Avblju nobenega odgovora. P. Kerec (v okolici Makaoa, oziroma Kantona) je imel prejšnje leto mir in je na svojih postajah v Taomunu in v Šeki žel veliko uspehov, toda meseca januarja 1927 so ga oropali tako zvaní »roparji«, ki pri vseh številnih vladah dovolj dobro uspevajo in v velikih tolpah nadlegujejo mirne prebivalce. Misijonarka Ksaverija M. Pirčeva v Svatovu je v nevarnosti le, če bi med kantonsko vlado in Angleži ali Francozi prišlo do vojaškega konflikta. Isto velja tudi za sestre v Šanghaju. Nevarnost za posamezne postaje nastane seveda lahko tudi pri običajnih demonstracijah (kakor poročila m. Ksaverija Pirčeva v zadnji številki »Katoliških misijonov«, str. 98, Istitut, str. 91—96, poročila o Kerecu). Splošno lahko rečemo, da naši misijonarji ne bodo imeli v teh nemirih izjemnega stališča, ampak jih bo zadela skupna usoda: o tej pa danes še ni mogoče nič določene reči.

Gospodarstvo

Obrestna mera in koncentracija bankarstva.

Pretekli teden se je vršila v Belgradu konferenca zastopnikov naših bank, na kateri se je razpravljalo o vzrokih visoke obrestne mere v naši državi. Na konferenci, sklicani s strani Narodne banke, je bila sprejeta resolucija, glasom katere so glavni vzroki velike razlike med obrestno mero, katero banke nudijo na vloge in obrestno mero, katero računajo za posojila sledeči: 1. pretirano visoki državni in samoupravni davki, 2. visoke bančne režije radi splošne druginje, 3. velik riziko radi težkega stanja gospodarstva in 4. počasno poslovanje sodnih oblasti, ki povzroča bankam veliko škodo.

Ta konferenca pravzaprav ni prinesla nikakega pozitivnega uspeha. Zastopniki bank so v resoluciji, kakor tudi večinoma tekomi diskusije navajali predvsem zunanje vzroke, ki povzročajo visoko stanje debetne obrestne mere. Gotovo je, da v resoluciji navedeni vzroki, predvsem visoki državni in samoupravni davki, najbolj ovirajo znižanje obrestne mere. Kakor pa so nekateri delegati poudarjali, leži precejšen del krivde tudi pri bankah samih.

Dandanes so bančne režije v primeri z obsegom in rentabilnostjo bančnih poslov zelo visoke. Višina teh režijskih stroškov pa ni dana samo v splošni druginji; relativno visoke režije povzročajo v veliki meri tudi razcepljenost v našem bankarstvu, kar velja posebno za razmere v naših južnih krajih. Dejstvo je, da imamo v naši državi mnogo preveč bank, večinoma majhnih samostojnega življenja nezmožnih; pa tudi konkurenca med večjimi zavodi je zavzela nezdrave oblike. V manjših krajih, kjer bi zadostovala ena podružnica kakor večje banke, vidimo kar 4-6 takih podružnic. Medtem ko je v Sloveniji opažati v tem oziru nekaj preokret na bolje, se v južnejših krajih naše države v tem oziru še ni prav nič spremenilo. Nasprotno, ravno v zadnjem času vedno pogosteje čujemo, da se je v tem in onem kraju osnovala kaka nova banka s kapitalom 1-2 milij. Din. Večina teh bank je seveda že v naprej obsojena na smrt ali pa na združenje s kakim drugim zavodom.

Ta razcepljenost v našem bankarstvu seveda znatno podraži tekoče režijske stroške. Najmanj polovica banke v Jugoslaviji bi morala likvidirati ali pa se združiti potoj fuzije s sorodnimi ali pa močnejšimi zavodi, kajti le potem koncentracije je mogoče zmanjšati obremenitev bančnih poslov s strani režije. Iz socialnega stališča povzroča taka koncentracija sicer neljube posledice, redukcije uradništva, vendar pa je v interesu našega gospodarstva taka operacija nujno potrebna.

Kakor že omenjeno, so v tem oziru razmere v Slovenije že krenile na bolje. Slavenska banka je morala na prav žalosten način ustaviti svoje poslovanje. Trgovska banka se je pred kratkim združila z Ljubljansko kreditno banko in tudi Slovenska banka je sklicala izredni občni zbor, na katerem se bo sklepalo o likvidaciji. Zeleli bi bilo, da bi se ta proces nadaljeval.

Toda nikakor ne zadostuje, če se obrestna mera zniža samo v Sloveniji. Dejstvo, da je obrestna mera v Sloveniji že danes povprečno nižja kakor v ostalih pokrajinah naše države, more imeti sčasoma, posebno če se razlika v obrestni meri med Slovenijo in ostalimi pokrajinami poveča, tudi neljube posledice. Denar išče naložbe vedno tam, kjer je obrestna mera višja. Z danes opažamo odtok kratkoročnega kapitala iz Slovenije. Če se torej razlika v obrestnih merah še poveča, bo tudi ta odtok postal močnejši. Zato je v interesu Slovenije, da se zmanjša obrestna mera tudi v ostalih pokrajinah. Vsekakor bi morala državna oblast in naša vlada podpirati združenje bančnega kapitala in to predvsem potom davčnih olajšav pri fuzijah in pri povišanju delniške glavnice v svrhu fuzije.

H koncu naj omenimo še nekaj številčnih podatkov o napredovanju koncentracijskega procesa v avstrijskem in češkoslovaškem bankarstvu. Na Dunaju je v času inflacije naraslo število bank (deln. družb) na 64 (1913 samo 27); do konca leta 1926. pa je koncentracija že toliko napredovala, da je število bank padlo na 36. Na drugi strani pa je število zaposlenih bančnih uradnikov padlo od 18.500 v l. 1923. na 7000 koncem l. 1926. Sličen proces opažamo v Češkoslovaški. Tam je število bank padlo od 40 v l. 1922. na 29 koncem l. 1926. Upajmo, da bo tudi naše bankarstvo kmalu prišlo do spoznanja in krenilo na edino pravilno pot k združitvi.

II. redni občni zbor ljubljanske borze za blago in vrednote. Borzni svet ljubljanske borze za blago in vrednote sklicuje na dan 15. marca 1927 ob šestih najstih II. redni občni zbor, ki se bo vršil v borznih prostorih v Ljubljani z naslednjim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsednika, določitev treh overovateljev in dveh zapisničarjev, nadalje poročilo borznega sveta o poslovnem letu 1926. 2. Poročilo tajništva. 3. Poročilo finančnega odbora. 4. Odobritev bilance, in podelitev razrešnice borznemu svetu. 5. Volitve: a) 8 članov borznega sveta; b) 5 članov finančnega odbora; c) dopolnilna volitev 8 članov borznega razsodišča.

Upravni odbor Obrtne banke kralj. SHS. V pondeljek zvečer se je konstituiral upravni odbor Obrtne banke kralj. SHS. Za predsednika je bil izvoljen Milan Stojanović, za prvega podpredsednika Mihajlo Stojadinović (oba iz Belgrade), za drugega podpredsednika pa Milan Ramušček iz Zagreba.

Bilanca Prve hrvatske štedionice. Glasom poročil iz Zagreba izkazuje bilanca Prve hrvatske štedionice za l. 1926. čisti dobiček v znesku 16 milijonov Din. Celokupna bilanca vsota se je povečala za 283 milij. Din na preko 2 milijardi Din. Posebno močno so narasle vloge in sicer za 295 milijonov dinarjev na 1358 milij. Din. Povečanje bilančne vsote izvira torej skoro izključno iz povečanja vlog. Celokupni promet je v tem letu znašal 121 milijard Din. Ravnateljstvo bo obnemu zboru, ki se bo vršil dne 12. marca, predlagalo izplačilo dividend v znesku 80 Din na delnico.

Vpisi v trgovinski register. Vpisale so se naslednje tvrdke: Brata Znidaršič, trgovina z lesom, Krušče; Elektroindustrija Bergodac & Co., družba z o. z., Ljubljana; I. Gorec naal., družba z o. z., Ljubljana; »Ilsic« d. d. za industrijo in promet s drogami in kemikalijami, podružnica Ljubljana; kemična tovarna »Globinc«, družba z o. z. Ljubljana; Brata Repše, trgovina z mešanim blagom, družba z o. z., Polhov gradec; Električno strojna družba z o. z., Radomlje; Lesna industrijska družba Razboršek & Juraj v Slovenski Bistrici.

Vpisi v zadrugni register. Vpisale so se naslednja zadruga: Mlekarska zadruga v Novi vasi pri Raketu r. z. z o. z.

Konkurz je razglašen o imovini Franca Müllereta, trgovca v Ptujju (roki 28. febr., 31. marca in 14. aprila).

Hilno naraslanje prometa v donavski luži pri Pančevu. Pančev je bilo že pred vojno važna luka v donavskem prometu, posebno za izvoz žita iz južnega Banata kakor za uvoz kuriva, premoga, soli itd. Po vojni pa je pančevska luka še znatno pridobila na važnosti, kar je razvidno iz hitrega naraslanja prometa v tej luči. Celokupni blagovni promet v luči je znašal l. 1924. 76.900 ton, l. 1925. 158.900 ton, l. 1926. pa 235.800 ton. V zadnjih 3 letih se je torej promet v tej luči več kot potrojil. Ogromno nazadovanje angleške produkcije železa in jekla. Statistika angleške produkcije železa in jekla nam kaže očitno nazadovanje produkcije, posebno v l. 1926. ko je bilo radi štrajka rudarjev več mesecev ustavljeno obratovanje železarn. Produkcija surovega železa je nazadovala od 10.650 ton v l. 1913., 7516 ton v l. 1919. in 6262 ton v l. 1925. na 2442 ton v l. 1926. Produkcija jekla se je sicer v l. 1919. dvignila na 8020 ton napram 7786 ton l. 1913., v zadnjih letih pa je zopet močno nazadovala in sicer l. 1925. na 7885 ton in l. 1926. na 3560 ton.

Borza

Dne 24. februarja 1927.

DENAR.

Zagreb. Berlin 13.488—13.518 (13.48—13.51), Italija 247.70—249.70 (248.04—250.04), London 275.79—276.79 (276—276.80), Newyork 56.75—56.95 (56.75—56.95), Pariz 222.61—224.61, Praga 168.30—169.10 (168.30—169.10), Dunaj 8.0094—8.0394 (8.005—8.035), Curih 10.94—10.97 (10.94—10.97). Curih. Belgrad 9.135 bl. (9.13 den.), Budimpešta 90.90 (90.85), Berlin 123.25 (123.24), Italija 22.60 bl. (22.75 den.), London 25.2225 (25.22), Newyork 520 (519.94), Pariz 20.34 (20.35), Praga 15.40 (15.40), Dunaj 73.25 (73.25), Bukarešt 3.19 (3.23), Varšava 58 (58), Amsterdam 208.15 (208.1225), Brusel 72.31 (72.31), Kopenhagen 138.30 (138.60).

Dunaj. Devize: Belgand 12.44, Kodanj 189, London 84.39, Milan 30.84, Newyork 708.75, Pariz 27.73, Varšava 78.82. Valute: dolarji 705.90, francoski frank 28.02, lira 13.92, dinar 12.41, češkoslovaška kruna 20.96.

Praga. Devize: Lira 146.30, Zagreb 59.18, Pariz 131.70, London 163.22, Newyork 33.61.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 87 den., vojna odškodnina 338—340, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnica 20—22, Celjska 195—198, Ljublj. kreditna 150 den., Merkantilna 99—100, Prastrediona 930 den., red. zavod 170—180, Strojne 85 den., Trbovlje 420 bl. Vevče 120 den., Split 725, Stavbna 55—65, Šešir 104 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 88—88.25, agrarne obvezn. 55.50—56, vojna odškodnina 339.50—340, Hrv. esk. 104.50—105, Kred. 104—104.50, Hipobanka 64.50—65, Jugobanka 108—104, Prastrediona 927.50—929, Ljublj. kreditna 150—153, Sečerana 485—495, Gutmann 280—290, Slavex 125 den., Slavonija 32—33, Trbovlje 405—410, Vevče 132—145.

Dunaj. Podon.-savski-jadr. 90, Alpine 49.50, Greinitz 7.50, Kranjska industrijska 54.75, Trbovlje 59.50, Hrv. esk. 14.70, Leykam 13.50, Jugobanka 12.80, Hipobanka 8.50, Avstr. tvornice za dušik 29, Gutmann 41, Mundus 152, Slavex 15.50, Slavonija 4.20.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Smreka, jelka: hlod od 4 m naprej 220—250, brzozavni drogi 200—260, bordelni merkantilni 260—320, trami merkantilni 200—250, tramičji 240—275, škorete konične od 13 em naprej 500—560, deske, plohi, kon. od 16 naprej 420—500, remeljni 4 meterski 430—530, bukev. deske-plohi naravnih ostrirobi 600—900, deske-plohi, parjeni ostrirobi 700—1150, testoni 440—500, tavolete 900—1100, hlodi Ia 222—250, hlodi I. IIa 160—200, hrast: hlodi Ia 600—1000, deske-plohi ostrirobi (podnice) 1250—1400; železniški pragi bukovci 25—30, hrastovi 45—55; oglje bukovsko 80—95.

Zito: Pšenična bačka 75 kg. 2—3% 352.50—357.50, oves bački 230—240, bosanski orig. 220—225, koruzna bačka 210—215, banatska 210—215.

Z obiska jugoslovanskih parlamentarcev v Prazi.

Dr. V. Janjić govori na grobovih jugoslovanskih junakov v Prazi.

Naši parlamentarci pred znamenitim muzejem na Strahovu, ki ga oskrbujejo menihi.

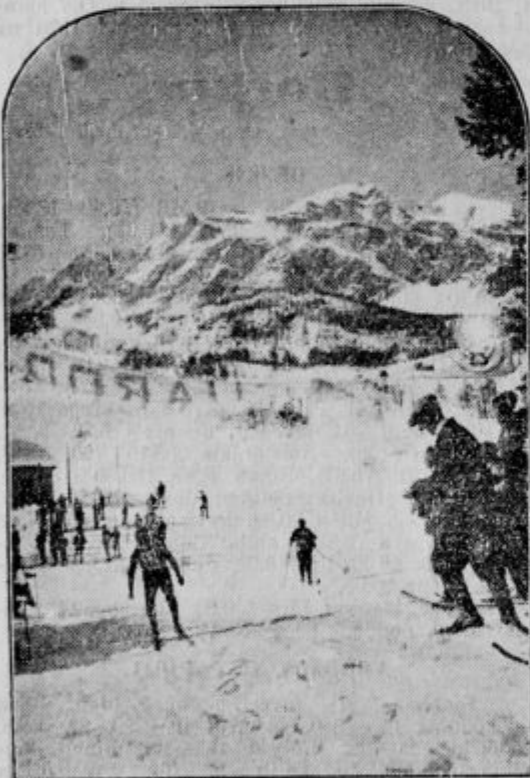
Otvoritev ljubljanske oblasne skupščine.

Namestnik velikega župana dr. Andrejka bere kraljev ukaz o otvoritvi skupščine.

Z mednarodne smuške tekme,

ki se je vršila v začetku tega meseca na Cortina d'Ampezzo.

Zmagovalec Šved Lindgroen, na cilju.

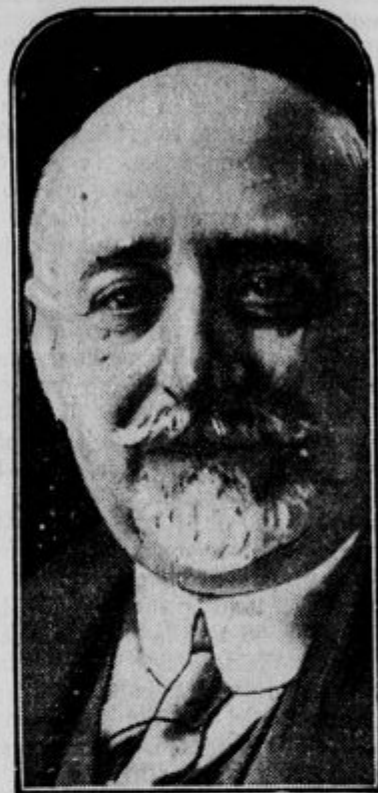

Slovenec Joško Janša, prvi k cilju.

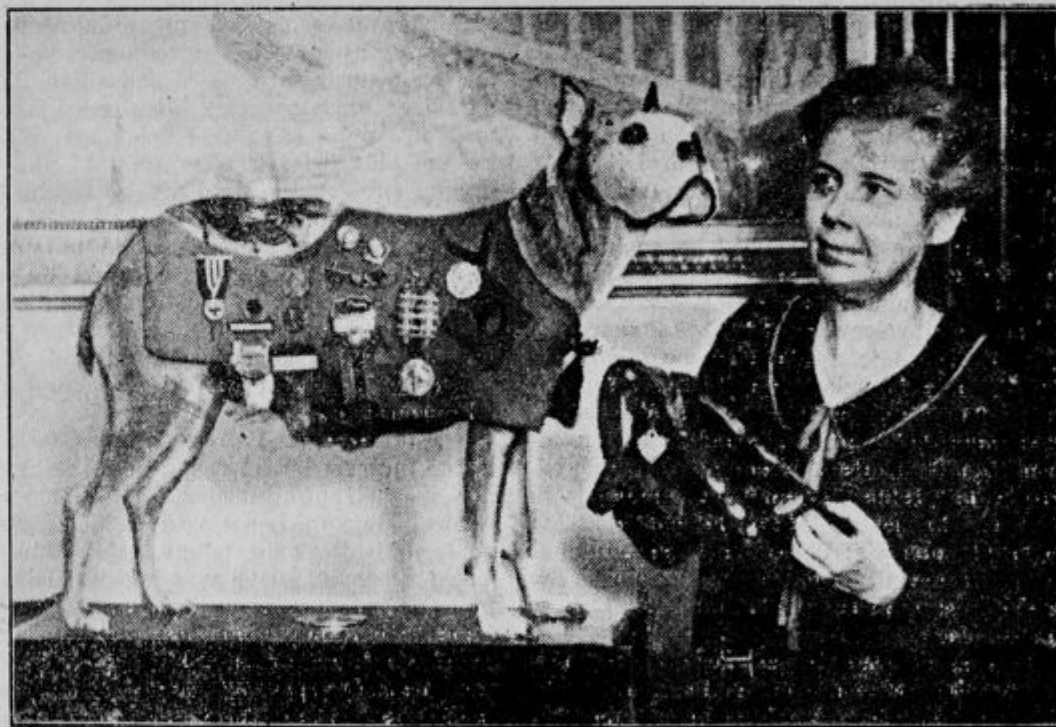
Služkinja s 5 milijoni dolarjev.

28 letna služkinja Marija Draxdorff, ki je uslužbena pri nekem mesarju v saškem mestu Meeran, je po svojem v Milwaukee umrlem stricu podedovala 5 milijonov dolarjev. Srečna dedinja je zaročena z nekim zidarjem.

M. Bouisson,

sedanji predsednik francoskega parlamenta.

Znameniti pes »Stubby«,

ki se je proslavil na ameriški fronti v Franciji in je prejel celo vrsto odlikovanj. Pred kratkim je poginil in so ga dali nagačiti; sedaj je v muzeju rdečega križa v Washingtonu.

To in ono

+ Moderniziranje Turkov. Turki hočejo vsestransko napredovati. Turška vlada v Angori je sklenila po vsej državi ustanoviti gasilstvo. V ta namen se je obrnila na centralo dunajskih gasilcev, da jim pošlje strokovnjaka, ki bi organiziral gasilstvo po Turčiji.

+ Semen Juškevič umrl. V Parizu je umrl v starosti 57 let znani ruski pripovedovalec in dramatik Semen Juškevič. Pokojni pisatelj je v svojih spisih največ obdeloval življenje ruskih Judov. Napisal je celo vrsto odrskih del, ki so našla pota na tuje odre izven Rusije. V njegovi zapuščini so našli nekaj nedovršenih del. Juškevič je bil odličen zastopnik znane »Znaniec«-skupine, katere člani so bili nekoč tudi Maksim Gorki, Leonid Andrejev, Skitalce, Bunin in Čirikov. Ta skupina je bila za časa prve ruske revolucije avantgarda ruske literature.

+ Najtežja žena na svetu. Miss Jolly Irene je najtežja žena na svetu. Tehta 625 funtov.

Kljub tej veliki teži pa ima zelo dobro in zdravo srce. V kratkem se misli tudi poročiti. Vzela bo nekoga jockeyja. Pri njej upovanu česlov ima misl. Irena vedno velike težave. Treba e p e r niti cel trgovina, preden najdejo kaj ne, primernega.

+ Preporočila predljudstva na Mažarskem. Mažarski notranji minister je izdal že celo vrsto naredb, da bi dvignil javno moralo. Te dni je izdal novo naredb, s katero se strogo prepoveduje predljudstvo, nesramne besede in geste. Na učnih se ženke ne smejo nagovarjati, ako ni pozvana. Zoper kršilce te naredb je odredil stroge kazni, ki znašajo do 64 Din in 15 dni zapora.

+ Letos bomo videli repatico. V zadnjem tednu junija se bo po opaževanjih prof. Emanuelija na vaškanski zvezdarni približal zemlji komet Pans-Winecke. 26. junija bo ta zvezda repatica oddaljena od zemlje eno petindvajsetino oddaljenosti sonca od zemlje. Repatico bo spremljalo šeststo zvezdnih utrinkov. Profesor Emanueli kometa se ni ugledal. Konec junija ga pa bomo videli s prostim očesom.

+ Obljetnica Puškinove smrti. V Leningradu so slovesno praznovali 90 letnico Puškinove smrti. Leningraška Akademija se je brala v sobi, kjer je Puškin umrl. Celo hišo so pri tej priliki spremenili v muzej.

+ Boj newyorške policije je proti nemoralni na odru. Prole dni je newyorška policija v treh gledališčih aretirala ravnatelje, igralce in navzoce avtorje. Občinstvo, ki je burno protestiralo, je moralo gledališče zapustiti, nakar je policija zapela tudi gledalčca. V teh treh gledališčih so igrali dela, ki po mnenju ameriških oblasti i podkopaajo javno moralo. — Aretiranih 41 oseb so pozneje proti zastavitvi 1000 dolarjev za vsako osebo i pustili.

+ Tudi tekma. Radio-oddajna postaja v Omehi v Nebraski je priredila posebno tekmo. Povabila je vse tiste, ki se znajo najboljše smejeti. V oddajni dvorani se je zbralo nad sto odličnih smejalcev. Za tekmo je bilo naravn si ogromno zanimanje. Poslopje je oblegalo na lišče občinstva. Za najboljše smejalce je postala razpisana nagrada.

+ Stoletnica francoskih železnic. 27. ju-

nija bodo v Franciji slovesno praznovali stoletnico prve francoske železnice, katere je stekla med Saint-Etienne in Loiro.

+ Ženska policija. V času med 1. marcem 1924 in 1. maem 1925 je v Kölnu poslovala ženska policija. Uvedli so jo radj angleške armade. Policijo je sestavljala po ena Nemka in ena Angležinja. To skupno postopanje je bilo potrebno radi tega, ker niso imele neniške policistinj nobene moči nad angleškimi vojniki. Ta naprava ženske policije se je pa že po enem letu morala ukiniti. Ustanovi so se pojavile tolike ovire, da je bilo njeno nadaljnje poslovanje nemogoče.

+ Smrtni skok z Eiffelovega stolpa. Prejšnji teden so pariški policaji opazili nekega moža, ki je v prvih jutranjih urah plezal po zunanem omrežju na Eiffelov stolp. Za pozive policajev se ni brigal. Ko je prispel do drugega predela, si je prižgal cigareto in nekaj časa mirno sedel. Ob pol 6 pa je skočil v globino. Bil je takoj mrtev. Pozneje se je ugotovilo, da se je spril s svojo ženo, kar ga je gnalo v smrt.

Porotno zasedanje.

Ljubljana, dne 24. februarja 1927.

Zločinska pota zapuščena in čisto izgubljenega cloveka.

FRANCE KLEMEN.

Včeraj so je vsilila cel dan zanimiva obravnava... Zato obravnava je bila velika zanimanje...

Curriculum vitae.

Obtoženi Franc Klemen je srednje velik, suh moštček... Kdaj je imel prvi opravilo s sodinjo, ne ve... Obtoženece pravi, da se ne spomni, kako so ga aretirali...

Klemen je bil kot nevaren tujec od ljubljanske policije za vedno izgnan iz naše države... Dne 19. dec. lani sta ga srečala na cesti na

Vrhunsko dva domačina. Ker se je juna zdel sumljiv, sta opozorila manj zadržano in sledila je aretacija...

Vse je pozabil.

Preds.: No, Klemen, sedaj pa začnimo kar po vrsti... Vse je pozabil... Obtoženece pravi, da se ne spomni, kako so ga aretirali...

pustili pri miru. — Od tam sem šel v Dobrunje, kjer sem se pošeno najedel in napil, nato pa sem obiskal posestnika Lavtizarja na Vrju.

Ko sem pobeagal, sem šel v Dobrunje, kjer sem prenočil pod nekim kozoletem... Kako je bilo pri gosp. Knafliču? — Klobase je snedla — mačka!

Predsednik. Kako pa je bilo v Gameljnih pri Knafliču? Tudi tam ste se najedli? Obtoženece: Kislega zelja nisem pojedel...

Drugi originalni vlomi Klemena. — Mož je hudomušen in zabaven. Župnik v Horjulu gosp. Fr. Nastran je povedal, da ga je obiskal ta nevaren nočni gost...

Pri trgovki Ivani Rieglerjevi v Dolenji vasi je ukradel Klemen nekaj perila, 3 žimi robece in parfum za Angelico...

Avstrijec Braun, sodnik v senzacijski tekmi v Milanu, je v sedel svojega izbornega vodstva sedaj predmet splošne pozornosti...

snedel, je umil skledo in Elko in vzal s sabo oboje in še več druge posede. Poleg tega se je oblekel v gospodarjevo suknjo in v tej suknji so ga tudi aretirali.

SODRA.

Po izjavi zdravnikov, da je Klemen doštevno zdrav, ter po govoru državnega pravdnika...

Za danes ste določeni dve obravnavi in sicer proti Ledererju, obmejnemu tihotapu, ki je obtožen, da je umoril v Rožni ulici sejmarija Primožiča...

Sport

MOJSTRANA — JUGOSLOVANSKI HOLMENKOLENI

Nedeljska skakalna smučka tekma obeta bistri nadvse interesantna in je zanjo v naši javnosti prav posebno zanimanje...

KANADLICI IN NJIH HOCKEY.

O boju Kanadijcev proti Čehom v Berlinu, piše Berliner Tageblatt: Češki igralci so napravili v primeri s temi mojstri vtis začetnikov...

Prvo igrano na Dunaju so dobili Kanadijci 8:0, drugo 7:0.

Avstrijec Braun, sodnik v senzacijski tekmi v Milanu, je v sedel svojega izbornega vodstva sedaj predmet splošne pozornosti...

Hči cesarja Montezume.

Zgodovinska povest. Iz angleščine prevle Jos Poljanec

Ne bom pisal o težavah in naporih tega pota. Dva leta pol meseca smo si delali pot čez gore in reke, močvare in gozdove...

speli do pregaza čez reko, je bila tako deroča in narasla, da ni bilo mogoče priti čez njo. Tako smo bili primorani čakati na bregu v veliki bednosti...

glavi. Ves zmeden in prevzet od groze sem sedel na tleh in ko sem sedel tam, mi je prišlo na misel ponosno znamenje azteških cesarjev...

Priporočamo LUDSKO KNJIVNICO Hagiostovska knjižarna v Ljubljani... 1. O. Curwood, Karan, volješ pes, Kanadski roman 18 Din...

